

“Ο ΝΟΥΜΑΣ,”
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ
ΙΔΡΥΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
(1903 — 1922)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΕΤΑΙΡΙΑ “ΤΥΠΟΣ,” = ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-ΣΤΟΛ ΡΙΣΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ { **ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. . . . 50**
ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ 100 **ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡ. 6**

ΧΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑΝ “ΤΥΠΟΣ,”
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΙ Ο,ΤΙ ΣΧΗΤΙΚΟ ΜΕ ΤΗΝ ΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΥ ΤΟΥ “ΝΟΥΜΑ,”
ΤΑ ΧΗΡΟΓΡΑΦΑ ΔΕΙΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1923

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΤΟ «ΑΡΙΣΤΕΙΟ τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν» δόθηκε με κάποιαν ἀπλοχεριά αὐτῇ τῇ φορᾷ—ὁ Θεὸς δηλ. ἔβρεξε ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Χωρὶς νὰ θέλουμε νὰ ποῦμε πῶς ἴσως μερικοί, δυὸ τρεῖς, νὰν τὸ πῆρανε κι ἀδίκᾳ, καὶ δὲ θὰν τὸ πιστεύουν κ' οἱ ἴδιοι ἀκόμα πῶς τὸ πῆρανε, παρατηροῦμε, ἔτσι γιὰ νὰ γίνεταὶ κουβέντα, πῶς μπορούσαν νὰ λείψουνε μερικὰ ὀνόματα, καὶ νὰ μοῦνε στὴν ἀδειανὴ θέσῃ τὰ ὀνόματα τοῦ Κ. Παρορίτη, τοῦ Γκόλφη, τοῦ Ν. Καζαντζάκη, τοῦ Ν. Ποριώτη, τοῦ Πέτρου Βλαστοῦ (*Ερμονα) καὶ τοῦ Φιλήντα—γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ!—ποῦ τὸ ἔργο τους θάπρεπε νὰ μὴν τὸ ἀγνοήσουν ἐκεῖνοι ποὺ συντάξανε τοὺς καταλόγους τῶν ἀριστειούχων. Θὰ πῇτε: αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀργότερα. Μὰ σὰς λέμε καὶ μεῖς πῶς τὸ ἀργότερα αὐτὸ μπορούσε νὰ ἐφαρμοστῇ γιὰ μερικοὺς «κατεσπευσμένους» ἀριστειούχους.

ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ ὁ «Νουμάς» ἔχει λόγους νὰ εἶναι ἐνθουσιασμένος ἀφοῦ μαζὶ με τὸν ἰδρυτὴ του τιμηθῆκανε με τὸ «Ἀριστεῖο» καὶ δυὸ ἀπὸ τοὺς πολυτιμώτερους συναργάτες του, ὁ Ψυχάρης κι ὁ Πάλλης. Μὲ τὸν Ψυχάρη λοιπὸν, τὸν Πάλλη καὶ τὸν Ταγκόπουλο, εἶναι σὰ νὰ δόθηκε τὸ «Ἀριστεῖο» αὐτοῦμο στο «Νουμά».

ΔΙΑΦΩΝΟΥΝ, ἀναφορικὰ με τὸν Ψυχάρη, ὁ Σκόκος καὶ ἡ «Ἐστία». Ἡ «Ἐστία» φρονεῖ πῶς δὲν ἔπρεπε νὰν τοῦ δοθεῖ τὸ

«Αριστέιο» γιατί... δὲν εἶναι Ἕλληνας ὑπήκοος, καὶ ὁ Σκόκος γιατί... δὲν ξαίρει, λέει, Ἑλληνικά—μάτια μου! Τὸν τελευταῖο τὸν περιποιήθηκε «δεόντως» ὁ κ. *Ιερουσίας* τοῦ Ἑθνους σὲ μιὰν *Ιερουσιάδα* του, ἀφιερωμένη στοὺς Μερακλήδες τῶν γραμμάτων». Ἕνας γερο-Μερακλής, φουσταναελλοφόρος τῶν γραμμάτων, εἶναι καὶ ὁ κ. Σκόκος—ἀλίμονο!

ΚΑΙ μὲ τὸ σημερινὸ σημείωμα τοῦ κ. Μιχ. Πετρίδη γιὰ τὴ *Νέα μας Ποίηση* συμφωνοῦμε ἀπόλυτα. Τὴ γνώμη μας ἄλλωστε, τίμια κ'εἰλικρινά, τὴν εἴπαμε ἀπὸ τίς στήλες τοῦ «Ἐλεύθερου Λόγου» μετὰ τὴ συνέντευξή τοῦ Παλαμᾶ, ποὺ ἔθιγε κάπως τὸ ζήτημα τοῦτο. Εἴμαστε ὁπαδοί—καὶ τὸ δηλώνουμε—μᾶς καθάριας νεοκλασσικῆς Ποίησης, ὅπως αὐτὴ διαμορφώνεται σύμφωνα μὲ τὸ περιβάλλον καὶ τὴν ἐποχὴ ποὺ ζοῦμε,—τὴ σύγχρονη ἐποχὴ μὲς στὸ Νεοελληνικὸ περιγύρο καὶ κάτω ἀπὸ τὸν ξάστερο οὐρανὸ μας, ποὺ τόσο δυνατὰ ζουγράφισε τὴν ἐπίδρασή του στὴν τέχνη ὁ Ψυχάρης στὸ κριτικὸ του ἄρθρο «Πρὸς τὸ Φῶς». Περ' ἀπ' αὐτά, ὅλες τίς ἄλλες κούφιας τεχνοτροπίες, ποὺ μᾶ, ἔρχονται ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, ὅχι μόνον δὲν τίς ἀνεχόμαστε μὰ καὶ τίς πολεμάμε, ὅσο μποροῦμε, μιὰ καὶ δὲ βρίσκονται σὲ καμιὰν ἀνταπόκριση μὲ τὴν Ἑλληνικὴ ψυχὴ. Μιὰ διαύγεια σκέψης σ' ἓνα στίχο κανονικὸ, ἄψογο, σὲ μορφῇ, ὅσο τὸ δυνατό, πὶδ τέλεια, νά, τί ζητᾶμε ἀπὸ τοὺς νέους τεχνίτες, ποὺ θαλασσαδέρνονται οἱ περισσότεροὶ πότε σὲ θέματα ξωτικά, ποὺ νὰ φαντάζοντε, καὶ πότε μὲς στοὺς Ἀλεξανδρινούς Καβαφισμοὺς τῶν παράνομων ἡδονῶν, ποὺ θέλγουνε τόσο—ἀλίμονο!—κάποιους νεαροὺς ποετᾶστρους. Ἀκόμα ζητᾶμε ξεκαθάρισμα τῶν νεοκλασσικῶν ἀπόψεων, ἀπὸ κείνους, ποὺ ἐνῶ βροντοφωνάζουνε πὼς εἶναι ὁπαδοὶ τῆς ἀπλῆς μὰ καὶ αὐστηρῆς στὰ καθέκαστα Ποιητικῆς τέχνης, ὥστόσο λανσάρουνε τὰ εἶδη ποὺ τοὺς ἔρχονται ἀπ' ἔξω,—*ταίφ* Πειραιᾶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, ὅπως λέγαμε καὶ στὸ ἄρθρο μας στὸν «Ἐλεύθερο Λόγο». Ἡ μελέτη τοῦ κ. Πετρίδη ἔς γίνῃ ἀφορμὴ γιὰ μιὰ πλατύτερη συζήτηση πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ὁ «Νουμάς» ἀνοίγει τίς σελίδες του σ' ὅποιον ἔχει νὰ πεῖ κάτι,—μὲς στὰ ὅρια, ἐννοεῖται, τῆς κριτικῆς κ' ἔξω ἀπὸ τὰ αἰώνια Ρωμαῖκα προσωπικά.

ΥΣΤΕΡ' ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ Νικολαΐδη γιὰ τὸν Τέννυσον καὶ τὴ μετάφραση τοῦ «Ἡρώα-Ποιητῆ» τοῦ Κάρλαϊλ, δίνουμε στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» μιὰ σημαντικὴ μελέτη τοῦ νέου λογοτέχνη καὶ κριτικοῦ κ. Στρατηγόπουλου γιὰ τὸν Ποιητὴ Σέλλεϋ, ἐναντὶ ἀπὸ τοὺς

μεγαλύτερους λυρικούς της 'Αγγλίας. Στη μελέτη αυτή εξετάζεται πλα-
ταιά κι ανάλυτικά η ζωή κ' η ψυχροσύνη του μεγαλόπνοου Ποιητή
της «Ελλάδας», η παραδειγματική φιλία του με τον Μπαίρον, το έργο
του σε πολλά σημεία, διαφωτιστικά, κι όποιο δρόμο πήρε το άνησυχο
πνέμα του από την εποχή, που έφυγε ατεξόριστος, ο Σέλλεϋ από την
'Αγγλία ως τη μοιραία στιγμή, που η θάλασσα ξέβρασε το πτώμα του
στην άγρη του κόλπου της Σπέτσας. «Ο «Νουμάς», με την αξιόλογη
αυτή μελέτη του κ. Στρατηγόπουλου, καθώς και μ' όσα δημοσίευσε
από την 'Εγγλέζικη Φιλολογία, δίνει ένα σημαντικό βοήθημα σε
κείνους, που θέλουν να γνωρίσουν τις γνησιότερες ποιητικές φυσιο-
γνωμίες, που μάς παρουσίασε ως τώρα η Παγκόσμια λογοτεχνία, και
που τέτοιες είναι, οι αδρότερες, των 'Εγγλέζων Ποιητών από τη Σαιξ-
πηρική εποχή ως τα τέλη του 19ου αιώνα.

ΝΕΒΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γρ. Ξενόπουλου: «ΙΣΑΒΕΛΛΑ» Μυθιστόρημα.

(Έκδοτης 'Αγγ. Κασσιόνης — 'Αλεξάνδρεια, 1923)

«Η 'Ισαβέλλα είναι μια πλούσια μοναχοκόρη, που ο πατέρας της
την φυλάει κρυμμένη από τον κόσμο, για να μην τύχει και μάθει πώς
αυτός σκότωσε την άπιστη μητέρα της και τον έραστή της. Μια
φορά ξεφεύγει με τη βία της και πάει μασκαρεμένη σ' ένα δημόσιο
χορό, όπου πριν καλά-καλά να γνωριστεί με κάποιο νέο βρίσκεται
κι όλος σ' ένα ιδιαίτερο μαζί του, και τα λοιπά. Ο νέος αυτός τυ-
χαίνει να ναι φυσικά ο γιος της μητέρας της κ' η αποκάλυψη αυτή
τους κάνει στο τέλος ν' αυτοχτονούν με το ίδιο πιστόλι, που άλλοτε
ο πατέρας σκότωσε τη μάνα τους και τον έραστή της.

Το έργο ξετυλίγεται σ' ένα εικοσιτετράωρο. 'Αξιοπαρατήρητος εί-
ναι ο ρόλος που παίζει ο ήλιος στις πιο τραγικές σκηνές, ιδιαίτερα
στο κεφάλαιο που ο πατέρας ξηγιέται με την κόρη. Ο ήλιος κρύ-
βεται και φανερώνεται ανάλογα με τα συναισθήματα που διέπουν τις
σκηνές αυτές.

Α. χ. Σελίδα 68:

«Ο κόντες εκάθησε άντικρύ της αποφασισμένος. Άνοιξιάνικος ήλιος είχε
βγεί, μα κάποιο σύννεφο μεγάλο, μαύρο, απλωμένο στην Άνατολή και κινού-
μενο άδιάκοπα μια τον έκυρνε και μια τον ξεσκέπαζε».

Σελίδα 71:

«Και με το πιστόλι, που κρατούσε πάντα, την έπυροβόλησε. Έδω έγινε πάλι
μια επώδυνη σιωπή. Ο ήλιος ήταν κρυμμένος....»

Σελίδα 75:

«.....σκέπασε τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χέρια, ἔπεσε στὴν πολυθρόνα καὶ ξέ-
σπασε σὲ λυγμούς. Ὁ ἥλιος εἶχε πάλι κρυφτεῖ....»

Σελίδα 76:

«.....Ὁ πατέρας της διαμαρτυρήθηκε μ' ἐκρηξὴ ἀληθινή. Καὶ ἐνῶ ὁ ἥλιος
ξεσηπάζεταν πάλι καὶ πλημμύριζε τὴ σάλα μὲ χρυσὸ φῶς, οὐρλιασε:»

Σελίδα 80:

«.....Δέγε!.. Καὶ σὺ καζίνο;.. Δέγε!... Ὁ ἥλιος εἶχε ξανακρυφτεῖ. Καὶ πρὶ
ν' ἀπαντήσῃ ἡ Ἰσαβέλλα, μὴ δισταγμῶς τοῦ θάμπωσε τὰ μάτια καὶ μὴ βροντῇ
σὸν κανονιὰ τράνταξε ὅλον τὸν πύργο».

Κι ὁ ἥλιος δὲν ξαναφαίνεται πιά θ' ἐκεῖνο τὸ κεφάλαιο.

Τὸ ρομάντζο αὐτὸ τοῦ κ. Ξενόπουλου δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ καλὴ-
τερά του.

Γεωργίου Δροσίνης: «Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ»

(Ἐκδότης: Ι. Ν. Σιδέρης, Ἀθήναι, 1923)

Ποιὸς εἶναι τάχα ὁ τύπος τῆς πεντάμορφης, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ
Ἑλληνικοῦ λαοῦ; Τὸ θέμα τοῦτο ξετυλίγει ὁ ποιητὴς κ. Δροσίνης στὸ
νέο του βιβλίον. Καὶ φυσικὰ, ἐπειδὴ ἄλλη λαϊκὴ τέχνη δὲν ἔχουμε,
παρὰ μόνον τὰ δημοτικὰ τραγούδια καὶ τὰ μεσαιωνικὰ ποιήματα, ἀπὸ
ἐκεῖ ζήτησε ν' ἀνασύρει τὸ πρότυπο τῆς πεντάμορφης γυναίκας.

Ὁμορφ' εἶσαι καὶ καλ' εἶσαι

μὰ πεντάμορφη δὲν εἶσαι.

Ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ παραμυθιοῦ, φανερῶναι, πὼς πᾶν ἀπὸ τὶς
κοινὲς ὁμορφίαις καὶ τὶς καλοσύνας, στέκει ἓνας τύπος ἀνώτερος, ὁ
τύπος τῆς πανώριας, τῆς Πεντάμορφης. Τὸ ὅλικο πού μᾶς παρουσιάζει
ὁ κ. Δροσίνης εἶναι πολὺ πλούσιο, καὶ μὲ μεγάλη μαστοριὰ διαλεγμένο.
Ἡ κατὰταξίς τῆς ὕλης τοῦ βιβλίου του μὲ πολλὴ τέχνη καὶ μεθοδικό-
τητα βαλμένη, καὶ ἡ παρατήρησίς του, ἡ ἐρμηνεία του, ἡ κάθε του ἀνά-
λυσις μ' ἐξήγησιν, μὲ χάρι καὶ σοφία φερόμενες, κάνουν ἓνα σύνολο
μᾶς ἀξιόλογης μελέτης γιὰ τὴν πρωτοτυπία της. Ἔργασία ἄξια νὰ
τιμῆσῃ τὸν ποιητὴ, καὶ νὰ ὠφελήσῃ τοὺς νεώτερους λογοτέχνες, γιὰ
τὸ γλωσσικὸ καὶ ποιητικὸ πλοῦτος, πού συγκεντρώνει, καὶ γιὰ τὰ θέματα
πού ἀνοίγει γιὰ ἐρευνα καὶ συζήτησιν.

Δημ. Π. Ταγκόπουλου: «ΘΕΜΗΣ ΒΡΑΝΑΣ», Ρομάντζο.
(Ἐκδότης Μιχ. Ζηκάκης, Ἀθήναι 1923).

Εἰρήνης Δεντρινόυ: «ΕΞΑΓΝΙΣΜΟΣ», Διήγημα.
(Ἐκδότης Στέφανος Πάργας, Ἀλεξάνδρεια, 1923).

Ο «ΕΝΔΥΜΙΩΝ., ΤΟΥ ΚΗΤΣ

(Ἐπεισόδιο τῆς γιορτῆς τοῦ Πανός. Μετάφραση Σωτήρη Σκίπη. Σελ. 16. Ἐκδοση περιοδικοῦ Ὁρθρος. Δελ. 3)

Στὰ 1821, τὸ «Κουάρτερλυ Ριβιού», τοῦ Λονδίνου φανερώθηκε με ἐνάντια κριτικογραφήματα γιὰ τὸν «Ἐνδυμίωνα», γιὰ νὰ σκοτώσει ἀπὸ τὴ λύπη τὸν ἀθάνατο συνθέτη του· στὰ 1928, ὁ «Ὁρθρος» τῆς Ἀθήνας λίγο ἔλειψε ν' ἀποτελειώσει τὸ ἔργο τοῦ ξένου περιοδικοῦ με τὴν ἐκδοση ἐνὸς κομμματιοῦ τοῦ ποιήματος, ποὺ μετάφρασε—ἀπὸ γαλλικὴ μετάφραση ἀλίμονο!—ὁ κ. Σκίπης, ὅπως δὲν ἔπρεπε, φυσικὰ, νὰ κάμει.

Ὁ σκοπὸς μας εἶναι νὰ δώσουμε ἐξήγηση τῶν προλογικῶν μας αὐτῶν γραμμῶν,—ὅχι με τὸν τρόπο τῆς νεοελληνικῆς κριτικῆς (ἀπαράλλαχτης με τῶν διαφορῶν Μίλμαν τῆς Ἀγγλίας ποὺ σκότωσαν τὸν Κῆτε) ἀλλὰ μέσα στὸν αὐστηρὸ χῶρο τῆς ἀπόδειξης καὶ μόνο.

Εἶναι γνώριμη καὶ ἀναγκαία ἡ παραλλαγή ποὺ παθαίνει ἓνα πρόσωπο ἢ ἓνα πρᾶμα, ὅταν φαίνεται μέσ' ἀπὸ δύο, τρεῖς, τέσσερες καθρέφτες: ἀλαργεῖ, χλωμιάζει, χάνει κάθε του φυσικὴ ἔκφραση, καὶ δὲν εἶναι πιά ἐκεῖνο ποὺ μᾶς παρουσιάζουν ἀμέσως τὰ ἴδια μας τὰ μάτια. Μᾶς φαίνεται δλότελ' ἀλλόκοτο, κάτι τι ξένο, σὲ μορφή καὶ σὲ ψυχὴ, ἀπὸ τὸ ἀληθινὸ πλάσμα τοῦ δημιουργοῦ. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ με τὰ ἔργα τῶν μεγάλων τεχνιτῶν ἢ μεγάλοπνευστῶν βάρδων, ὅταν ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ τάντιγράψει ἢ ἐρμηνέψει δὲ βρίσκεται ἀμέσως μπροστὰ τους, ἢ δὲν ξέρει τὴ γλῶσσα ποὺ σ' αὐτὴ γραφτήκανε, γιὰ ν' ἀντιληφθεῖ ἀμέσως τὴ φύση τους με κάθε λεπτομέρεια. Γιατί, τί θὰ μπορούσε νὰ παρουσιάσει ὁ καλλιτέχνης ἐκεῖνος, ποὺ ἀντὶ ν' ἀντιγράψει ἓνα δημιούργημα τοῦ Τιντορέττο, ἀντιγράψει ἀντίγραφο τοῦ δημιουργήματος αὐτοῦ; Τί θὰ μπορούσε νὰ παρουσιάσει ὁ ποιητής, ὅση καὶ ἂν ἔχει διαισθητικὴ καὶ καλαισθητικὴ δύναμη, ποὺ μὴ γνωρίζοντας, γιὰ παράδειγμα, γερμανικά, παίρνει καὶ μεταφράζει Γκαίτε ἢ Σίλλερ, ἢ Κλόπστοκ ἢ Χάινε, ἀπὸ ἰταλικά ἢ γαλλικά ἢ ἄλλα μεταφράσματα; Καὶ τί παρουσιάζει ὁ κ. Σκίπης, με ὅλη τὴ γνωστὴ του καλαισθησία, ἀφοῦ, μὴ γνωρίζοντας τὴ γλῶσσα, δηλαδὴ τὴν ψυχὴ τοῦ Κῆτε, μετάφρασε ἀπὸ γαλλικὴ μετάφραση τὸ κλασικὸ ὑπέρροχο στὸ πρωτότυπο κομμάτι τοῦ «Ἐνδυμίωνα» (τὴν ἱερὴ πομπὴ τοῦ Πανός); Οἱ μεγάλοι δημιουργοὶ ἀπαιτοῦν νὰ ξέρει; τὴ γλῶσσα ποὺ γραφν γιὰ νὰ σοῦ γαμίσουν τὴν ψυχὴ με τὴν ὁμορφιά τους τὴν ἀληθινή· καὶ ἂν καὶ σὲ μετάφραση (ἀμέσως ἀπ' τὴ γλῶσσα τους) χάνουν πολὺ, ἀνγκαστικά, τὴν ὁμορφιά τους αὐτὴ, μπορεῖ νὰ φανταστὲ κανεὶς τί γίνεται ὅταν μεταφράζονται ἀπὸ μετάφραση!

Γιὰ τοῦτο, ἡ μετάφραση τοῦ κ. Σκίπη, ἔχει ἀναγκαστικά τρία κακά: ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ ρυθμὸ τοῦ πρωτότυπου, παρανόηση σὲ ἀρκετά του σημεῖα, καὶ παράλειψη ἢ πλεονασμὸν ἢ ἐλάττωσιν· ἀκόμη ὅμως, ἔχει καὶ ἀπροσεξίες, ποῦ, βέβαια, δὲν ἔπρεπε νὰ γίνουν αὐτές.

Ὁ «Eudymion» τοῦ Τζὸν (κι ὄχι Ζὸν) Κήτς εἶναι μεγάλο ἐπικο-
λυρικὸ ποίημα (99 σελίδων, ἔκδοσις "Ερνεστ Ρής) περὶ ὁ ποιητὴς του
τὸ χωρίζει σὲ Τέσσερα Βιβλία (Books) σύμφωνα μὲ τὸ σύστημα τοῦ
Μίλτον. Τὸ κομμάτι τῆς ἔκδοσις τοῦ «Ὁρθρου» εἶναι ἀπὸ τὸ Πρῶτο
Βιβλίο. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἑβδόμη παράγραφο καὶ τελειώνει στὴ δέκατη
τέταρτη.

Τὸ μέτρο κι ὁ ρυθμὸς τοῦ ἀγγλικοῦ ποιήματος εἶναι δεκασύλλαβος
στίχος μὲ τέσσερες πόδες, ἢ, καλλίτερα, δύο πεντασύλλαβοι μαζί: τὸ
πλῆξιμο τῆς ρίμας εἶναι κατὰ διστιχα. Ὁ στίχος τῆς ἐλληνικῆς μετά-
φρασις εἶναι δεκαπεντασύλλαβος πολιτικὸς μὲ τέσσερες πόδες.

Ὁ Ἀγγλος ποιητὴς ἔγραψ' ἔτσι:

Leading the way, young damsels danced along,
Bearing the burden of a shepherd's song.

Κι ὁ Ἕλληνας μεταφραστὴς ἔτσι:

Μπροστὰ προβαίναν συνοδιᾶς δλόδροσες παρθένων,
Τῶν λιβαδιῶν τοὺς ἑπωδοὺς καὶ πάλι τραγουδώντας.

Κεῖνο τὸ «τῶν λιβαδιῶν τοὺς ἑπωδοὺς καὶ πάλι κλπ.» ὄχι μόνον δὲν
εἶναι ὁ Κήτς, ποῦ λέει «κρατώντας τὴν ἑπωδὴ τραγουδιοῦ τσοπάνικου»,
(bearing the burden κλπ.) μὰ εἶναι καὶ πλεονασμὸς μὲ τὸ «καὶ πάλι»
ποῦ δὲ δαίνει καθόλου ἀπ' τὸ νόημα τοῦ πρωτότυπου γιὰ νὰ δικαιω-
λογηθεῖ. Ἀκόμη, εἶναι κ' ἔκφρασις ὄχι ἀληθινή: γιὰτὶ τὸ ποιμενικὸ
τραγούδι τοῦ πρωτότυπου δὲν εἶν' ἑπωδὴ τῶν λιβαδιῶν μὰ καὶ τῶν
φαραγγιῶν, τῶν διάσελων καὶ τῶν βραχερῶν κορφῶν. Γιὰ τοῦτα ἐλα, τὸ
διστιχο θάπρεπε νὰ μεταφραστεῖ ἔτσι πάνω κάτω, γιὰ νὰ βρεθεῖ κοντὰ
στὸν Ἀγγλο ποιητὴ:

Τὸ δρόμο ἀνοιώντας, κορασίδες χορεύαν
Πρὸς τὸν ἄχρ' τσοπάνικου σκοποῦ.

Κι ἄλλος ὁ Κήτς γράφει:

And some kept up a shrilly mellow sound
with ebony-tipped flutes:

Ὁ μεταφραστής :

Ἄλλοι σ' αὐλοὺς ἐβένιους ἐκάμαν ὡς ἀντηχήσουν
Μύριοι σκοποὶ μονότονοι

Ἐνῶ θάπρεπε ἔτσι :

Ἄλλοι βαστοῦσαν λιγρό, μεθυστικὸ
Σκοπὸ, σ' ἐβενοσκεπάστους αὐλοὺς.

Γιατὶ οἱ τρεῖς ἀγγλικὲς λέξεις τοῦ πρώτου στίχου (Kept up, shrilly, mellow) θὰ ποῦν : ἡ μιά, βαστοῦσαν-παράτειναν, ἡ ἄλλη : λιγρόφωνος κ' ἡ ἄλλη : μεθυστικὴς. Στὸ δεύτερο στίχο, τὸ ebon-tipped θὰ πει ἐβενοσκεπάστος, καὶ μάλιστα στὴν ἄκρῃ. Ἀκόμῃ δέ, ἡ ἀπόδοση τοῦ ἐνικοῦ sound (ἄχος, σκοπὸς) μὲ πληθυντικὸ : σκοποὶ, καὶ μύριοι, μάλιστα, δηλαδὴ ποικιλία σκοπῶν, ἀπάνω σὲ πολλοὺς αὐλοὺς, εἶναι ὁλότελα πρᾶμα ἐχθρικὸ τῆς αἰσθητικῆς ἐντύπωσης, ποὺ πιτυχαίνει ὁ ποιητὴς μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐνὸς ἀπάνω στὰ πολλὰ. Ἐχοῦμε, λοιπὸν ἐδῶ, καταστροφή τῆς λέξης καὶ τῆς αἰσθητικότητος εἰκόνας τοῦ ποιητῆ.

Καὶ παρακάτου : Στὸ μέρος ποὺ ὁ σεβάσμιος ἱερέας βγαίνει ἀπ' τὸ δάσος, ταλαντεύοντας, κουνώντας, κι ὄχι κρατώντας, τὸ ἄσπρο κύπελλο μὲ τὸ κρασί, ὄχι τὸ ἀρωματικόν, ποῦ, μὰζι, ἐμοσκοβόλα (τὸ ἀρωματικὸ βέβαια καὶ μοσκοβολᾷ-πλεονασμὸς ποὺ δὲν εἶταν δυνατὸ νὰ ὑπάρχει στὸ πρωτότυπο), ἀλλὰ τὸ κρασί τὸ μίχτο, ποὺ διάχυνε ὡς ἀπ' τὸ δοχεῖο ἓνα σπιθόβολο πλούσιο φῶς.

Μετάφραση :

Στὸ δεξιὸ χέρι κύπελλο κρατοῦσε ἄσπρο σὰ γάλα,
Γεμάτο ἀπὸ ἀρωματικὸ κρασί ποὺ ἐμοσκοβόλα.

Πρωτότυπο :

From his right hand there swung a base, milk-white,
Of wined wine, out-sparkling generous light.

Ἄσπρο σὰ γάλα, στὸ δεξιὸ του, κούναε βάζο,
Μίχτοῦ κρασιοῦ, ποὺ σπιθοβόλας πλούσιο φῶς.

Ἐδῶ, φαίνεται καθαρά, πὼς ὑπάρχει καταστροφή καὶ νόηματος καὶ εἰκόνας καὶ λέξης (ἡ λέξη στὴ μετάφραση μπορεῖ ν' ἀλλαχθεῖ, μὰ ὄχι καὶ τὸ νόημά της) ὑπάρχει σβύσιμο τῆς θεοκρατικῆς ὁμορφιᾶς, τῆς μεγαλόπρεπης φανέρωσης τοῦ ἱερέα τοῦ Πάνα.

Τὸ ἴδιο καὶ κάτι περισσότερο γίνεται καὶ μὲ τὸ φανέρωμα τοῦ Ἐνδυμῖωνα πάνου στὸ ἄρμα του :

Μετάφραση :

«Ο πλουμιστός χιτώνα, του εθγενου αρχόντου μοιάζει.
Μαλαματένιο κέρατο στοῦ στήθους του τῇ μέσῃ
Ἀστράφτει, καὶ διπλώνεται στὰ γόνατά του ἐπάνω
Τὸ δόρυ του, ποὺ ἀγριόχοιρους πολλοὺς ἔχει σκοτώσει».

Πρωτότυπο :

And, for those simple times, his garments were
A chieftain king's : beneath his breast, half bare,
Was hung a silver bugle, and between
His nervy knees there lay a boar-spear keen.

Καὶ γιὰ τὰ χρόνια ἐκεῖ τ' ἀπλά, τὸ φόρεμά του
Ἀρχοντα φόρεμα εἶταν βασιλιά'
Μπρός του στὸ στήθος, τὸ μισόγυμνο, κρεμόταν
Βούκινο ἀσήμι, κι ἀναμέσσο ἀπ' τ' ἀντρενωμένα
Τὰ γόνατά του ἔγεργε δόρυ καπροφόνο.

Ὁ μεταφραστής, ἐδῶ, καὶ προσθέτει καὶ πετάει νήματα, μὰ καὶ δὲν προσέχει σὲ μερικά ἄλλα οὐσιαστικώτατα, καθὼς καὶ σὲ λέξεις δημοτικές. Βάνει τὸ «πλουμιστός», ἐνῶ δὲν τῶχει ὁ Κῆτης, βάνει τὸ «εθγενος» ἐνῶ δὲν τῶχει ἡ δημοτική (ἔχοντες τὸ εθγενικός, ἀρχοντικός), βάνει τὸ μαλαματένιο ποὺ δὲ θὰ πᾶι ἀσημένιο (ὅπως ἔχει τὸ πρωτότυπο silver) ἀλλὰ χρυσό· τὸ σπουδαιότερο ὅμως εἶναι αὐτὸ ποὺ λείπει γιὰ τὸ δόρατο πῶς «διπλώνεται στὰ γόνατά του πάνω» (!) ἐνῶ ὄχι μόνο τὸ δόρατο (ἀπὸ ὅ,τι κι ἂν εἶναι φτιασμένο) δὲ διπλώνεται ὅπως τὸ πανί, μὰ καὶ ὁ Κῆτης γράφει πῶς τὸ «δόρατο ἀνάμεσσο στὰ θυνάτα του γόνατα κοίτοταν, ἔγεργε». Τοῦτα εἶναι σοβαρὰ λάθη, ποὺ καὶ σὲ μετάφραση μετάφρασης δὲ συχωριῶνται, γιὰτ' εἶναι δεμένα μὲ τὸ γλωσσικὸ αἰσθημα καὶ μὲ τὴ λογική.

Κ' ὑπάρχουν κι ἄλλα ἀκόμη· Δίστιχα δλάνερα ἔχουν πεταχτεῖ, ὅπως τὸ «mothers and wives! κλπ.», τὸ «Are not our lowing heifers κλπ.» καὶ τὸ «or to delight thee κλπ.»· λέξεις ἔχουν παραλλαχτεῖ σὲ νόημα ὅπως τὸ reeds (καλάμι) ποὺ μεταφράζεται «πράσινα κλαριά» καὶ στὸ τελευταῖο δίστιχο ὑπάρχει παράλειψη, πλεονασμὸς καὶ μυθολογικὴ ἀνακρίβεια ἀκόμη γιὰ τὸ βουνὸ τὸ Λύκαιο, ποὺ δὲν κατοικοῦσαν ἄλλοι θεοί, ἀλλὰ μονάχος ὁ Πᾶν :

Γράφει ὁ μεταφραστής:

Ἄκου μας καὶ δέξου τὴ δέησή μας

Ἀπ' τὸ βουνὸ μὲ τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικεῖς ἀντάμα.

Τὸ καίμενο λέει:

Conjure the to receive our humble Paean,
Upon thy mount Lycean!

Ποῦ θὰ πῇ κατὰ νόημα καὶ λέξη:

Τὸν Παιάνα τὸν ἀπλό μας σὲ ξορκᾶμε
Δέξου στὸ Δύκαιο τὸ Βουνό σου!

Ὁ κ. Σκίπης θὰ μπερδεύει νὰ μᾶς δώσει μὴν ἀξιόλογη μετάφραση τόσων γαλλικῶν ἔργων, ἀγνωστῶν στοὺς περισσότερους στὴν Ἑλλάδα· γιατί θὰ μετάφραζε ἀμέσως στὴ γνῶριμὴ του γαλλικὴ γλῶσσα. Ἡ ἀγάπη του ὅμως στὸν ἀγγλο Κήτης τὸν παράσυρε ὥς τὸ σημεῖο τῆς μετάφρασης αὐτῆς—μετάφρασης, ξαναλέμε, ἀπὸ γαλλικὴ μετάφραση, ποῦ, δέδαικα, δὲν εἶταν κι αὐτὴ περίφημη. Ἀλλήμονο, πόσες φορές ἡ ἀγάπη δὲ σκοτώνει ὅμοια μὲ τὸ μῖσος!

A. M. ΣΤΡΑΤ.

ΣΕΝΕ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἡ Δαντολογία ξετυλίχθηκε πιά σὲ δλάκερη ἐπιστήμη στὴν πατρίδα τοῦ ποιητῆ τῆς «Θείας Κωμωδίας». Οἱ Ἴταλοι, ποὺ καμαρώνουν γιὰ τὸ Δάντη, τὸν θεωροῦν ἀνώτερο ἀπὸ τὸν Ὅμηρο καὶ προσπαθοῦν νὰ τὸ ἀποδείξουν μὲ κάθε τρόπο, ἐξετάζοντας τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του. Ἀγάλματα τοῦ Ποιητῆ στήνονται ὁλοένα, ὄχι πιά σὺς μεγαλειότητες πόλεις, μὰ καὶ σὲ δευτερεύουσες. Οἱ Δαντολόγοι πληθαίνουν· καὶ τὰ σχετικὰ βιβλία βγαίνουν τόνα ἀπάνω στᾶλλο. Τὸ σημαντικώτερο εἶναι κείνο ποῦ ἔβγαλε τώρα τελευταῖα ἡ περίφημη «Ἀκαδημία τῶν Λυγκίων». Ἔχει τὸν τίτλο «Ἀναγνώριση τῶν ὁσίων τοῦ Δάντη» καὶ γράφτηκε μὲ συνεργασία τῶν Φρασσέτι, Μουρατόρι, Σέρτζι καὶ Ρίτσι, τῆς ἐπιτροπῆς δηλαδὴ γιὰ τὴν ἐργασία ποὺ δείχνεται ἀπὸ τὸν τίτλο τοῦ βιβλίου. Τὰ λείψανα τοῦ Ποιητῆ, σκορπισμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, σὲ μοναστήρια κ' ἐκκλησιᾶς ἀπὸ παλιὰ χρόνιά, μαζεύτηκαν κ' ἐξετάστηκαν μὲ κάθε ἱστορικὴ καὶ ἀνθρωπολογικὴ ἀκρίβεια. Δημοσιεύονται πολλὲς φωτογραφίες τῶν λειψάνων. Τὸ παραμικρότερο κόκκαλό τοῦ Δάντη μετρήθηκε καὶ φωτογραφήθηκε προσεχτικά. Ἡ εἰκόνα τοῦ κρανίου, σὲ φυσικὸ μέγεθος, κάνει μιὰ ξεχωριστὴ ἐντύπωση. Παράξενο, φοβερό, ἐπιβλητικὸ, εἶναι τὸ κρανίον αὐτό. Στὸ φυσικόν, τὸ χρῶμα του εἶναι σκούρο, ὅπως κι ὁλος ὁ ἄλλος σκελετός, σχεδὸν ἔχει τὸ χρῶμα τῆς οοκολάτας ἢ τοῦ παλιοῦ καρυδιοῦ. Τοῦ λείπει ἡ μιὰ μασσέλα. Τὸ βάρος

του είναι 766 γραμμάρια. Σὲ πολλά μέρη ἔχει σπασίματα, χαραμίδες. Δόντι δὲν ἔχει κανένα. Τὸ σχῆμα τοῦ κρανίου εἶναι μακρουλό, «δοι-
χόμορφο» πού λέν οἱ ἀνθρωπολόγοι. Οἱ ὅποιοι ἐλογάριασαν καὶ πόσο
μυαλό θὰ χωροῦσε: 1479 γραμμάρια . . .

Μὰ ἄς σταματήσουμε ἐδῶ. Ἄς πιστεύουν ὅσο θέλουν οἱ Ἰταλοὶ
πὼς ὁ ποιητὴς τῆς «Θείας Κωμωδίας» εἶναι πιδ μέγας ἀπὸ τὸν Ποι-
ητὴ τῆς «Ἰλιάδας» καὶ τῆς «Ὀδύσσειας»· τὸ βέβαιο πὼς οὔτε μετὰ τὸ
θάνατο του στάθηκε τυχερότερος. Ἡ ψυχὴ του, εἴτε στὴν Κόλαση βρί-
σκεται, εἴτε στὸν Παράδεισο, εἴτε καὶ στὸ Καθαγτήριο στέκεται μετέωρη,
θὰ λυπᾶται σίγουρα γιὰ τὰ βάσανα πού τραβοῦν τὰ κόκκαλά του στὸν
ἀπάνου κόσμο . . .

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιδ σημαντικὰ γεγονότα τῆς τελευταίας φιλολογικῆς
ἐξαμηνίας εἶναι τὰ πενηντάχρονα τοῦ Ἀλέξανδρου Ματζόνι, τῆς με-
γάλης αὐτῆς μορφῆς στὰ Ἰταλικά γράμματα. Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ φιλο-
λογικοῦ μνημόσυνου φρόντισε νὰ βγάλει σ' ἕναν πολυτελέστατο τόμο
τὰ «Ἀπαντα» του. Ὁ συγγραφέας τῶν «Ἀρραβωνιασμένων» τιμή-
θηκε πλούσια ἀπὸ τὴν πνευματικὴ Ἰταλία.

Καὶ τώρα ἄς ἔρθουμε στοὺς ζωντανούς:

Ἡ Ἄντα Νέγκρι, ἡ ξακουσμένη ποιήτρια (γνωστὴ στὴν Ἑλλάδα
ἀπὸ τὴν κοσμολόγητη «Νεκροψία» τῆς, πού δὲν ἔμεινε μαθήτρια τοῦ
Σιγάλα νὰ μὴ τὴν ἀπαγγελεῖ) γράφει, τώρα πρόζα. Ἐνα ρομάντζο τῆς
πού βγῆκε πέρα, «Τὸ Πρωῖνὸ Ἄστρο», εἶχε ἐπιτυχία. Μὰ τὸ τελευταί-
ο τῆς, «Ψηλὰ παράθυρα», χτυπήθηκε ἀπὸ τὴν κριτικὴ. Τῆς εἶπαν πὼς
ὅλο τὰ ἴδια λέει: «Κι αὐτὸ εἶναι περίεργο, γιατί στὰ ποιήματα τῆς ἡ
Ἄντα Νέγκρι φανερώθηκε μὲ ποικιλία θεμάτων».

Ὁ δυνατὸς ἡθογράφος Μικέλε Σαπονάρο μᾶς δίνει νέο ρομάντζο του.
«Ἡ Ἄλλη Ἀδερφή» ἔχει γιὰ ὑπόθεσιν ἕναν αἱμομύχτικον ἔρωτα, πού
ξετυλίγεται σὲ κεφάλαια ζωντανοῦ, ἀλήθειας, ρεαλισμοῦ, μπολιασμένου
μὲ λίγο αἶσθημα.

Ὁ Ρόσσο ντὲ Σάν Σεκόντο μὲ τὸ κοσμικὸ ρομάντζο του «Ἡ γυ-
ναίκα πού μπορεῖ νὰ καταλάβει, καταλαβαίνει» στερεώνει τὴ φήμη του
ὡς στυλίστα. Ἡ Τοσκάνικη γλώσσα τρέχει κάτω ἀπὸ τὸ κοντύλι του . . .

Ὁ περιφημὸς Γκουίντο ντὰ Βερῶνα, ὁ μποῦμ αὐτὸς Μιλανέζος συγ-
γραφέας μὲ τὴν πολυθόρυβη ζωὴ (κούρσες, μονομαχίες, ἡ Ρωσίδα
πριγκηπέσσα πού ἀλληλοδέρνεται μαζί της κλπ.) συνεχίζει τὴν ἀτέλειωτη
σειρὰ τῶν βιβλίων του. Μὰ τὸ τελευταῖο ρομάντζο του, ἡ «Ἰβελίτσα»,
εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ ἀριστούργημα του «Ἡ ζωὴ ἀρχίζει αὔριο».
Κάποια κούραση ἀρχίζει νὰ φανερώνεται στὸ τωρινὸ γράψιμο τοῦ Γκου-

ίντο ντὰ Βερώνια. Μ' ὅλα τοῦτα διαβάζεται πολὺ στὴν Ἰταλία. Εἶναι πάντα ὁ συγγραφέας τῶν σαλονιῶν.

Ὁ Βιργίνιος Μπρόκκι ἔβγαλε καινούριο ρομάντζο του «Τὸ πεπρωμένο στὴ φουχτία». Οἱ κριτικοὶ βρίσκουν πῶς εἶναι μίγμα ἀπὸ λιγάκι Φογκατζάρο, λίγο ντὲ Ἀμίτση καὶ λίγο Ὁριάνι.

«Οἱ ζωντανοὶ καὶ οἱ πεθαμένοι» τοῦ Μποργκέζε θεωρεῖται ἀποτυχία. Ὁ ἥρωας τοῦ ρομάντζου αὐτοῦ οὔτε ζωντανὸς εἶναι οὔτε πεθαμένος. Εἶναι ἓνα φιλολογικὸ φάντασμα. Ἡ κακία αὐτὴ ἀνήκει στὸν κριτικὸ Τζερόλαμο Λατζάρι.

Στὰ λογοτεχνικὰ φυλλάδια τῆς «Ποεσίας» δημοσιεύονται ἔργα καινούρια — πρὸ πάντων νέων. Μιὰ σειρὰ ποιημάτων τοῦ Πάολο Τζιάστι, «Τὰ Ταξίδια καὶ οἱ Γυρισμοί», βρῆκαν πολλοὺς ἐπαίνους. Μερικοὶ ὅμως τοῦγραψαν πῶς εἶναι ἐκηρεασμένος ἀπὸ τοὺς Γάλλους λυρικοὺς, ἀπὸ τὸ Βερλαίν, Μωρεάς, κλπ.

Στὸ μεταξὺ, ἡ Φασιστικὴ φιλολογία τραβάει τὸ δρόμο της. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μουσσολίνι ἐξετάζονται ἀπ' ὅλες τὶς πλευρές. Τὰ σημαντικώτερα καινούρια βιβλία τοῦ εἵδους αὐτοῦ εἶναι «Ἡ Φασιστικὴ Ἐπανάσταση» τοῦ Πιέτρο Γκοργκολίνι, «Ὁ Φασισμὸς ὅπως τὸν βλέπει ἓνας ἐρημίτης» τοῦ Μάρια Βιντσιγκονέροα, καὶ «Ἀπὸ τὸ Μπολσεβικισμὸ στὸ Φασισμὸ» τοῦ Γκομπέτι.

IAMBOΣ

Ο ΜΠΟΥΡΖΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

Παρίσι 12 XI 23

Φίλε Κύριε Π. Ταγκόπουλε,

Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ στείλετε, ὅσο τὸ δυνατό πιδ γλήγορα, ἀκόμη ἓνα ἀντίτυπο τοῦ «Νουμά» ποὺ εἶχε τὸ ἄρθρο μου, γιὰ νὰ τὸ δώσω στὸ Μπουρζέ. Τὴ μετάφραση τοῦ ἁρθρου τὴ δακτυλογράφησα καὶ τοῦ τὴν ἔδωκα ἀλλὰ μοῦ γύρεψε νὰ τοῦ δώσω καὶ τὸ ἐλληνικὸ κείμενο, νὰ τὸ ἔχει στὰ ἀρχεῖα του.

Μιὰν ἀπὸ αὐτὲς τὶς μέρες, θὰ πάω νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μοῦ μιλήσει *ἐκτενῶς* γιὰ τὸ ἔργο του, γιὰ τὴ μέθοδό του. Τὸ ἐντερεβιὸν αὐτὸ θὰ τὸ καταστρώσω σὲ ἄρθρο καὶ θὰ τὸ στείλω στὸ «Νουμά».

Δικὸς σας

Θρ. Α. Καστανάκης

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

Μετά τὸν Κρυστάλλη, Καμπύση, Πασαγιάννη καὶ Καρκαβίτσα, ἕνας ἐλεγχτὸς ἀκόμα, ὁ Ἰωσήφ Ραφτόπουλος, πάει ἀπὸ τὴν ἴδια βαρεὶαν ἀρρώστεια, πού λές καὶ παραμονεύει τὶς ζωὲς τῶν διανοητικῶν ἀνθρώπων. Πέθανε τὶς στερνὲς μέρες τοῦ Νοέμβρη σ' ἕνα ἐξοχικὸ προάστειο τῆς Ἀθήνας, στὸ Μαροῦσι. Εἶτανε τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νὰ βαστάξει περσότερο. Ἀπὸ τὴ Δημόσια ὑπηρεσία εἶχε πεταχτεῖ σὰν τὸ σκυλὶ στοὺς δρόμους γιὰ νὰ βρεῖ τὴν τύχη πού τὸν περίμενε. Κι ἀναγκάστηκε, τὸ παιδί αὐτὸ πού χαροπάλευε, νὰ ρηχτεῖ στὴ σκληρότερη βιοπάλη (διορθωτῆς σὲ φημερίδες) γιὰ νὰ πάρει ἕνα ψευτοδίπλωμα ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο, πού θὰν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ συρθεῖ γιὰ λίγο ἀκόμα στὴ ζωὴ. Ἔτσι κατόρθωσε νὰ διοριστεῖ τελευταῖα Ἐφορὸς τῶν Ἀρχαιοτήτων στοὺς Δελφούς. Ἀλλὰ γιὰ γιὰ πόσο; Ἡ πνοή του σβησμένη, τὰ σπλάγχνα του σκαμένα σὰν τὸν κορμὸ τοῦ γέρικου πεύκου. Τὶ ρετσίινι μποροῦσε νὰ βγάλει, τώρα πού μᾶς στὶς φλοῦδες του. σκάλιζε τὸ μυρμήγκι γιὰ νὰβρεῖ τροφή; Ποιὸ τραγούδι ν' ἀναδώσουνε τὰ μαραμένα χεῖλη; Καὶ πάει ὁ Ραφτόπουλος τόσο νέος,—εἶτανε καὶ δὲν εἶτανε τριάντα χρονῶν—μόλις τοῦ λαμπροφώτιζε τὴ ζωὴ ἕνα δειλὸ μὰ ἐλπιδοφόρο κοντοχάρμα, μιὰ ροδαυγὴ!

Ὁ φίλος, πού τόσο πρόωρα χάθηκε, καταγότανε ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴ Θράκη. Ἀπὸ τοὺς ὑπόδουλους Ἑλλήνες κι αὐτός. Ἀπὸ τ' ἀξέτιμητα μαργαριτάρια τῆς Ρωμιοσύνης. Ὡς ποιητῆς πρωτοφάνηκε στὰ 1912 στὴν Πόλη, ὅπου σπούδαζε στὴ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ. Ἐκεῖ τύπωσε καὶ τὸ πρῶτο βιβλιαράκι του (Γαλατᾶς, 1913) μὲ εἴκοσι ὀλα-ὀλα ποιήματα γραμμένα στὸ μοτίβο τῶν Δημοτικῶν τραγουδιῶν καὶ μὲ τὸν τίτλο: «Ζωὴ κι Ἀγάπη». Στὰ 1914 ἦρθε στὴν Ἀθήνα κ' ἐβγαλε δῶ πέρα πέντε ἀκόμα βιβλία, ὅχι μεγαλείτερα ἀπὸ ἕνα-ἐνάμισυ τυπογραφικὸ φύλλο τὸ καθένα, μὲ τὸν ἴδιο τίτλο τοῦ πρῶτου. Ἀπὸ τὸ Δ' βιβλίον «Ζωὴ κι Ἀγάπη» (Ἀθήνα 1916) ἡ ποίησή του λυτρώνεται ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ Δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, καὶ τραβάει σὲ μονοπάτια συνθετικώτερα, σὲ ὀρίζοντες ἀνοιχτότερους, στὴν πηγὴ μιᾶς συγχρονισμένης ποιητικῆς ἀνάβρας. Στὸ πλευρὸ τῶν Δημοτικιστῶν, φανατικὸς ὁπαδὸς τῆς Ἰδέας, δημοσιεύει ποιήματα του στὸ «Νουμὰ» ἀπὸ τὰ 1914 ὡς τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1923, πού μᾶς ἔστειλε τὰ τελευταῖα του ἀπὸ τοὺς Δελφούς. Ὅλ' αὐτά, καθὼς καὶ ὅσα ὑπάρχουνε στὸ περιοδικὸ

«Νέα Τέχνη», σκόπευε νὰν τὰ συγκεντρώσει σὲ δύο τόμους, μὲ τίτλους :
«Ἡ Ὠραία Ζωή» καὶ «Carmina».

Τὸ ἔργο τοῦ Ραφτόπουλου, σημαντικό σὲ ὄγκο, συγκινητικό σὲ λεπτομέρειες, δείχνει πὼς ὁ νέος ποιητὴς ἐκλείνε βαθεῖα τοῦ τῆ θεῖα φωτιᾶ τοῦ Δημοουργοῦ. Ἐγγραφὲ ὄχι γιὰ θορυβήσει, ν' ἀκουστῇ μὲ γιὰτὶ ἀνάβρυσε τὸ τραγούδι μὲς ἀπ' τὴν ψυχὴ του—καθάρια νεροφλέβα ποὺ τρυπάει τὸ βράχο νὰ ξεχυθεῖ. Ἀπὸ τοὺς καλοὺς νέους Ποιητὲς μας, δὲ χάθηκε ποτὲ σ' ἀκροβατικὰ γυμνάσματα. Ἡ ἔμπνευση τοῦ ἁδολῆ κι ἀγνῆ, Ζωὴ κι ἀγάπη τὰ θέματά του. Ὁ στίχος τοῦ ὑποταγμένος στὴν παράδοση, Κανονικός. Κι ἂν ἔλειπε μιὰ τραχύτητα ποὺ τότε σκληραίνει στὰ πρῶτα τοῦ φανερώματα, κ' ἕνα παραφύρτωμα ἀπὸ κακόφτογγες συνιζήσεις στὰ τελευταῖα, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πὼς σιὰ-θήκε ὁμοία στὴν ἐκδήλωσή του εὐτυχισμένος,—στίχος παναρμόνιος, πλαστικός.

Ὅμως τὰ τραγούδια τοῦ Ραφτόπουλου—καὶ τὰ πιὸ εὐτυχισμένα καὶ τὰ πιὸ κακότυχα—τὰ σημαδεύει μιὰ εἰλικρίνεια ἔμπνευσης, τρυφερότητα ψυχῆς ποιητικῆς, καλοσύνη, μελαγχολία. Εἶναι σὰ νὰ κυλᾶνε δάκρυα στὴ μοναξιά, δάκρυα τὰ τραγούδια στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας.

Tears! tears! tears!
In the night, in solitude tears,

ποὺ λέει κι ὁ Ποιητὴς τῶν «Φύλλων τῆς Χλόης».

Κι ἀκόμη ὅπως σημειώνει ὁ Παλαμᾶς γιὰ τὸ «Ἐχτο βιβλίον» («Νουμάς» 1920, ἀριθ. 704) μοιάζουν «σὰν παιδάκια, ποὺ κοιτάζουνε μονάχα μὲ δλανοιγμένα μάτια· στοχαστικά ἢ ἀστόχαστα; ποιοὺς ξαίρει;»

Τὰ θέματα του, ὅπως εἶπα, εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ ἀπλὰ τῆς ζωῆς. Τόνε συγκινοῦνε τὰ λουλούδια ποὺ μαραίνονται, τὰ χρώματα τοῦ δειλινοῦ ποὺ λιγοθυμᾶνε, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τὰ φεγγαρόλουστα βράδια, μιὰ Χαρὰ Διονυσιακὴ ποὺ φαίνεται νὰ πηγάζει μὲς ἀπ' τὸν ἄκρατο πόνο—πικρὴ νοσταλγία, κ' οἱ Ἀγάπες οἱ πανέμορφες, οἱ ἀπάρθενες, οἱ ξανθὲς παιδοῦλες μὲ τ' ἀπονήρευτα ἐκστατικά μάτια, ἡ Ἀννούλα, ἡ Ἀνθοῦλα, ἡ Μαργαρίτα. Ὑμῶντας τες μὲ πολλὴ χάρη καὶ φινέτσα νταντελλένια ὁ Ραφτόπουλος, μοῦ θυμίζει τὰ τρυφερὰ εἰδυλλιακὰ ποιήματα τοῦ Burns, ὅσα ἔγραψε γιὰ τὴν πανέμορστη Ἀννα (Bonnie Ann) τὴν Ἐλίζα, τὴ Lesley καὶ περσότερο ἐκεῖνα γιὰ τὴ Μαίρη Μόρρισον, τὴν ἀγαπημένη, στὴ σειρά «Ποιήματα καὶ Μπαλλάντες» (Songs and Ballads). *

* Robert Burns : «Poetical Works»—Oxford Edition. New-York, 1921

Ἡ Ἀγάπη, ἓνα τριαντάφυλλο κατακόκκινο γιὰ τὸ Σκωτσέζο ποιητῇ, τοῦ Θεριστῇ νιόλουβο τριαντάφυλλο, σκορπάει μιὰν ἴδια χρωματωσιὰ στὰ ποιήματα τοῦ νέου ποιητῇ, ἓναν τόνο ἰσάξια μελωδικό. Τὸ θέμα ποὺ ἀγγίζεται εἶναι τὸ ἴδιο. Ἡ ἀπλή, τρυφερή, ἐκστατική, μπορῶ γὰρ πῶ, Ἀγάπη. Ἀδιάφορο ἂν ἡ Τεχνικὴ τοῦ ἐνὸς ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τοῦ ἄλλου. Ἀδιάφορο ἂν ἡ ἐκφραστικὴ ἐντέλεια τοῦ Burns ξεπερνάει καὶ πολὺ ἀνώτερες προσπάθειες ἀπὸ τοῦ δικοῦ μας τραγουδιστῇ. Ἡ Ἀγάπη, μιὰ κι ἀθάνατη, καὶ μ' ὅλα τὰ πολύμορφα γυρίσματα της, παρουσιάζεται στὰ ποιήματα ποὺ ἀνάφερα, μὲ τὴν ἴδια Θεοκριτικὴ ὁμορφιά, τρυφεράδα κι ἀπλότητα.

Δυὸ τετράστιχα, μὲ συγγενικὸ περιεχόμενο, βεβαιώνουνε τὶς παραπάνω γραμμές.

Τοῦ Burns :

My love is like a red-red rose
that's newly sprung in June.
My love is like a melodie
that's sweetly play'd in tune.*

Καὶ τοῦ Ραφτόπουλου :

Ἀπ' τὴ βροχοῦλα κ' ὕστερα τὰ βράδια ἀναγυλλιάζουν.
Τέτοια βραδάκια τὴ γλυκεῖαν Ἀγάπην ποῦχω μοιάζουν.
Ὅσοι ἀπὸ τὸ κλάψιμο εἰρηνεύει κ' ἡσυχάζει
μὲ τὴν κορδέλλα στὰ μαλλιά ποὺ οὐράνιο τόξο μοιάζει.

Ἡ σκληρὴ Μοῖρα, ποὺ παραμόνευε τὴν ὑπαρξὴ τοῦ νέου μας Ποιητῇ, ἡ Μοῖρα τοῦ Ἀρχαίου Τραγικοῦ ποὺ ἀνασηκώνει μαῦρον ἄμμο ἀπ' τὸ σκοτεινὸ τῆς θάλασσας βυθὸ καὶ ξεσπάζει μ' ἀντίχτυπο στὸ ἀκρογιάλι δὲν τὸν ἀφήνει ν' ἀποσώσει τὸ ἀνέφελον τρυφερὸ τραγουδάκι, τὰ πρῶτα κελαιδίσματα τῆς ἐρωτικῆς ζωῆς. Τότε ρήχνει κατὰ δικὸ ἐπιζῶντα στὸ ὑγρὸ κελλὶ μιᾶς ἀνήλιαγης φυλακῆς. Στὸ νεκρόσπιτο μέσα, ποὺ φέρνει—γιὰ εἰρωνία!—τ' ὄνομα «Φθισιατρεῖο ἢ Σωτηρία», ἡ ψυχὴ του ἀγγίζει ἄλλους οὐρανούς, ζοφερούς, καὶ σιδένεται πονετικά μὲ τὴν ἀδερφὴ ψυχὴ μιᾶς ἄρρωστης καλονάγαθης κοπέλλας, τῆς I. X., ποὺ τόσες φορὲς ἀναφέρεται τ' ὄνομά της στὰ τελευταῖα του

* Μετάφραση :

Εἶν' ἡ Ἀγάπη μου τριαντάφυλλο ὁλοκόκκινο,
Νέο τοῦ Θεριστῇ βλαστάρι.
Εἶν' ἄχος μελωδικὸς-γλυκὸς ἡ Ἀγάπη μου
Ἀπὸ ρυθμικὸ δοξάρι.

ποίηματα. Τὸ ἐρωτικὸ τραγούδι, σπαραχτικὴ ἔλεγεια, σαρκώνεται τώρα σ' ἓνα σύμβολο, σὲ μιὰ μορφὴ, παίρνει βάθος, ἔκταση, πλατωσιὰ, γίνεται στὸν ὑποκειμενισμό του ἀντικειμενικώτερο, συγκινεῖ.

ὦ! Ἴσα, Ἴσα ἀγάπη μου, κλαίοντας, ἄχ μαζί μου
Κλαίνε τὰ δέντρα, τὰ πουλιά, τὰ λούλουδα, τ' ἀγέρι.
Γλυκύτατη, ὠραιότατη παιδοῦλα, στὴ ζωὴ μου
Πάντα σὰν ἄστρο στάθηκες, μακριὰ μου σὰν ἀστέρι.

Ἔσύ 'σαι ἡ Ἄννα κ' ἡ Ἀνθή, κι ὅλα ὅσα τραγουδάω
Κορίτσια, γιατί τώρα δὲ ἔχω μάθει τ' ὄνομά σου.
Τώρα πού μὲ τὸ θάνατο παλαίοντας ποθάω.
Γιὰ νὰ ξαναύρω τὴ ζωὴ κι ἄχ! τὴ γλυκεῖα ματιὰ σου...

Εἶναι ἀδύνατο, ἀλήθεια, νὰ διαβάσει κανεὶς τὴ σειρὰ αὐτῆ τῶν τραγουδιῶν τοῦ Ραφτόπουλου (τὴν καλῆτερη, τὴν ὠριμότερη, τὴν πιὸ τεχνικὴ, κατὰ τὴ γνώμη μου) καὶ νὰ μὴν αἰστανθεῖ τὸ δάκρι νὰ ὑγραίνει τὰ βλέφαρά του. Ὁ πόνος ἐδῶ εἶναι γενικώτερος. Εἶναι ὁ «Ἀρχάγγελος πόνος πού φέρνει μας πρὸς τὰ Μεγάλα». Στὸ περᾶσμά του ἀγγίζειται τὸ δράμα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς.

ὦ ἐρημιὰ μου, ὦ μοναξιὰ, ὦ δίχως προσδοκία
Ζωὴ θλιμμένη, συντριμμένοι λογισμοὶ πικροί,
Πῶς μὲ χτυπάει μιὰ ζοφερὴ κατάκαρδα ἀγωνία,
ὦ! ναυαγίου ναυάγια ἐμπρὸς μου ὠραῖοι νεκροί.

Γλυκεῖες ἀγάπες, μυστικὰ μου ὄνειρατα, σθημένα.
Μιὰ θαλασσόδεκτη κ' ἐγὼ βάρκα, χωρὶς κουπιὰ,
ὦ νὰ ἡ αἰώνια ἡ θάλασσα σὲ λίγο μανιασμένα
Σ' ἓναν πλατύ, σ' ἓνα βαθὺ τάφο μᾶς φέρνει πιά.

Ὡστόσο,

Ἦχοι, ρυθμοί, τόνοι ἀπαλοί, ἀρμονικὸ μεθήσι,

πλημμυρᾶνε, παρ' ὅλη τὴ δυστυχία, τὴν ψυχὴ τοῦ συντριμμένου ποιητῆ.
Ὁ «Ἐρωτας, «λουλούδι ἑαρινό», «κόκκινο τριαντάφυλλο», «οὐράνια ὀπτασία», λάμπει κι ὠραῖα φεγγοβολεῖ στὰ ξανάμενα βλέμματά του.
Ἡ ψυχὴ στολίζεται «νυφοῦλα ἀμυγδαλιά», καὶ σκιρτώντας ὁδεύει στὸ δρόμο τῆς *Ῥαίρας Ζωῆς*,—κι ἄς εἶναι ἡ ζωὴ ἐφημέρη, διαβατική, κι ὁ δρόμος, ἀτέλειωτη κορδέλλα μαρτυρίου.

Ὅμως ἡ «Μοίρα τῶν Πανώριων» φανερώνεται ἀδυσώπητη γιὰ τὸν ἔρρημο τραγουδιστῆ. Τὸ στενὸ περίγυρο τῶν κοντόθωρων ἀντιλήψεων, ταρᾶζεται ἀπὸ τὸ εἰδύλλιο πού κλώθεται κάτω ἀπ' τὰ ξεφτυ-

σμένα δεντρᾶκια τοῦ Νοσοκομείου. Οἱ Ἀρμόδιαι ὀρθώνουνε γιγαν-
τένιο τὸ Κράτος τοῦ Νόμου ἐνάντια σ' ἓνα συντρίμι καὶ διώχεται
ὁ Ραφτόπουλος, γιὰ δεύτερη φορὰ, (κ' ἐτούτη πάλι ἀπὸ κείνους ποὺ
ξαίρουνε τὴν τέχνη «νὰ ξεσπερμεύουνε Λαοὺς καὶ νὰ ξεθεμελιώνουνε
Πατρίδες») νὰ βρεῖ τελειωτικὰ πιά τὴν τύχη του γυρνώντας, σκιά ὀλο-
ζώντανη, μπροστὰ στοῦ χάρου τὸν ἀνοιχτὸ πυλῶνα, ποὺ τὸν προσμένει.

Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του, ἄγρυπνα, ἔξακολουθοῦνε, ὥστόσο, νὰ βλέ-
πουνε πρὸς τὴν «οὐράνια ὀπτασία», ποὺ δὲ λέει νὰ σβῆσει.

Ἦ νίκα τοὺς χειμῶνες ποὺ μὲ κυκλώνουν, Ἦτσα.

Μὰ ὁ βαρὺς χειμῶνας τότε καταβάλλει στὸ τέλος καὶ ξαίροντας
πιά πῶς δὲ μέλλεται γι' αὐτὸν νὰ ξαναξημερώσει, στέλνει τὴν ὕστερη
κραυγὴ του, φτερὸ ἀνεμόδαρτο, «στ' ὀλίγο φῶς καὶ μακρυνὸ» ποὺ
ἔρμιο πλανιέται στὸ «μέγα σκότος».

Ἦτσα ποὺ νᾶσαι, Ἀγάπη μου, ποὺ νᾶσαι ὠϊμένα, ὠϊμένα.

Ἦτσα, μονάχα μιὰ στιγμοῦλα γύρισ' ἀπ' τὰ ξένα.

Ἔτσι μονάχα μιὰ στιγμή κ' ὕστερα φύγε πάλι,
Κ' ὕστερα φύγε, κι ἄλλη πιά φορὰ μὴν ἐρχεσαι ἄλλη.

Μὰ γρήγορα σὰν τὸ πουλάκι σχίσε τὸν αἰθέρα

Κι ὅπου καὶ νᾶσαι πρόφτασε προτοῦ βραδιάσει ἡ μέρα.

Ὅπου καὶ νᾶσαι, ὅπου καὶ νᾶσαι ἔχ' ἔλα πρὶν νυχτώσει

Γιατὶ γιὰ μένα, ἀγάπη μου, πιά δὲ θὰ ξημερώσει.

Ἐξὸν ἀπ' τὰ παραπάνω ποιήματα, ποὺ σκηματίζουνε, καθὼς εἶπα,
ἓναν κύκλο ἀπὸ τοὺς δραματικώτερους, ὁ Ραφτόπουλος μᾶς ἔφησε καὶ
μερικὲς μπαλλάντες, πολὺ ἐπιτυχημένες, ποὺ ἀνάμεσα σ' αὐτὲς ξεχωρί-
ζουνε τὸ «Συμπόσιο», «Στὸν κάμπο ἀλάργα», «Ἐξω ἀπ' τὴν Πολιτεία»,
«Τ' ὄνειροπάλατο» κ. ἄ. Δύο τρεῖς ὀχτάστιχα καὶ σοννέτα σὲ πολιτικὰ
πρόσωπα καὶ λογογράφους (Ἦδας, Βενιζέλος, Πάλλης, Πάνος Ταγκό-
πουλος) κ' ἓνα δῆγημά του ἀνέκδοτο, ἀρκετὰ μεγάλο, εἰδυλιακοῦ
χαρακτήρα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς, σὲ κάθε του φανέρωμα, στάθηκε εἰλικρινὴς
καὶ τίμιος ἐργάτης, ποὺ δὲ ζήτησε ποτε νὰ μᾶς ξαφνίσει μὲ τυμπανο-
κρουοῖες καὶ ξελαρυγγιάσματα. Καὶ γι' αὐτὸ σήμερα,—ποὺ βουίζει ὁ
τόπος μας ἀπὸ νὰ περάταιρο ποιητικὸ μελισσολοῖ, σήμερα ποὺ οἱ Νέοι
πάφανα νὰ ἐμπνέονται ἀπὸ τὴ γύρω ζωὴ καὶ καρβαλλικεύουνε τὸν Πήγασο
τραβώντας—ποιὸς ξαίρει!—σὲ ποιὲς ὀμιχλιασμένες γκρίζες πολιτείες,—
μᾶς πονεῖ ξεχωριστὰ ὁ χαμὸς τοῦ Ραφτόπουλου, ἕνὸς ἀγνοῦ τραγουδι-
στῆ, ποὺ ἤξαιρε νὰ σέβεται καὶ τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὴν Τέχνη.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΦΟΥΤΡΙΔΗΣ ΩΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

(Από μιὰ πολυσέλιδη μελέτη γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ
Φουτρίδη ποὺ δημοσιεύτηκε στὸν «Ἐθνικὸ Κήρυκα» τῆς
Νέας Ὑόρκης (Τεύχος Ὀκτωβρίου 1998.)

Ψυχὴ ποιητικὴ καὶ φιλοσοφικὴ, ψυχὴ ὠραιοπαθὴς, ὁ Ἀριστείδης Φουτρίδης, δὲν ἦτο δυνατόν, παρὰ νὰ υποστῇ βαθυτάτην τὴν ἐπήρειαν τοῦ μεγάλου μας ποιητοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ. Χωρὶς νὰ παραμελῇ τὴν Νεοελληνικὴν Λαϊκὴν Μοῦσάν, τὴν ἀστείρευτον αὐτὴν πηγὴν τῶν Νεοελληνικῶν ἐμπνεύσεων, χωρὶς νὰ παραμελῇ τοὺς ἄλλους λογογράφους μας, τοὺς ὁποίους; ἤρμηνευσεν ἐνώπιον τῶν διανοουμένων Ἀμερικανῶν, ὡς ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ ἐρμηνευτικοῦ ἔργου του, ὁ Φουτρίδης ἔθεσε τὸν Παλαμᾶν. Τὸ πρόγραμμά του ἦτο νὰ ἐμφανίσῃ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὁλόκληρον τὸν Παλαμᾶν. Ἦδη εἶχε μεταφράσῃ τὴν «Ἀσάλευτη Ζωή», τὴν «Ἐκατὸ Φωνές», τὴν «Τρίσεύγενη», τῆς ὁποίας ἡ δημοσίευσίς συνέπεσε μὲ τὸν αἰφνιδιὸν τοῦ θάνατον, ποὺ τόσον ἀπότομα διέκοψε τὸ ἔργον του.

Ὅσοι κατέγιναν μὲ μεταφράσεις μεγάλων συγγραφέων, ἀπὸ μιὰ γλῶσσα σ' ἄλλη, γνωρίζουν πόσο δύσκολο εἶναι τὸ ἔργο αὐτό. Μιὰ εὐσυνειδητος καὶ ἐπιτυχημένη μετάφρασις ἐνὸς μεγάλου ἔργου ἀπαιτεῖ ἴσως τριπλασίαν νοομηχανικὴν ἐνέργειαν ἀπὸ ὅσην κατέβαλεν ὁ συγγραφεὺς τοῦ πρωτοτύπου. Ὅταν μάλιστα ὁ συγγραφεὺς τοῦ πρωτοτύπου εἶναι ποιητής, τὸ ἔργον ἀπαιτεῖ ὑπερανθρώπους προσπάθειας.

Ὁ ποιητὴς εἶναι κατ' ἐξοχὴν φυλετικὸς τύπος εἰς κάθε φιλολογίαν. Ὁ μέγας ποιητὴς ἐνσαρκώνει ἀκριβῶς τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκεῖνα μιᾶς φυλῆς, ποὺ τὴν ξεχωρίζουν ἀπὸ τὰς ἄλλας φυλάς. Ὁ μέγας ἐπιστήμων, ὁ ἀνθρωπολόγος, ὁ μαθηματικὸς, ὁ φυσιοδίφης, εἶναι καθολικοὶ τύποι. Αὐτοὶ ἐνώνουν τὰς φυλάς. Ἐχουν τὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ ὅλων τῶν φυλῶν, χαρακτηριστικὰ κατ' ἐξοχὴν διανοητικά. Ἀλλ' ὁ ποιητὴς ἐνσαρκώνει ἐνστικτα καὶ ψυχικὰς δρμὰς τῆς φυλῆς του. Εἶναι δυσκολομετάφραστος, διότι ἔχει χρωματισμὸς καὶ ρυθμοὺς καὶ ψυχὴν καὶ πνοήν, ποὺ μόνη ἡ γλῶσσα τοῦ ἔθνους του ἡμπορεῖ νὰ ἐξωτερικεύσῃ.

Ὁ Παλαμᾶς, μολονότι παρουσιάζει πολλὰ σημεῖα ἐπαφῆς μὲ τὸ Εὐρωπαϊκὸ πνεῦμα, εὐκολομετάφραστα αὐτὰ, ἐν τούτοις εἰς τὸ σύνολόν του εἶναι πάρα πολὺ Ἕλλην. Καὶ ἡ γλῶσσα του καὶ ἡ διατύπωσίς του ἔχουν καί τι τὸ πολὺ ξέχωρο. Τὸ πολὺ Ἑλληνικόν. Ἐπόμενονον δὲ εἶναι νὰ χάνῃ πολὺ τὸ πρωτότυπον στὴ μετάφρασι. Ἐχρειάζετο, ἀλήθεια,

Ένας φιλόλογος τῆς δυνάμεως καὶ ἐπιμονῆς τοῦ Φουτρίδου, διὰ τὰ κατὰ-
 πιασθῇ μὲ τὸν Παλαμᾶ, ἐχρειάζετο ἀκόμα πολὺ περισσότερο ἢ ψυχικὴ
 συγγένεια ποιητοῦ καὶ μεταφραστοῦ, διὰ τὰ φθάση ἢ μεταφράσεις ὅλην
 τὴν δυνατὴν ἐπιτιχίαν. Ἐχρειάζετο ἀκόμη ἢ τελεία αἰσθητικὴ μόρφωσις
 τοῦ Φουτρίδου εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, διὰ τὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὴν
 ὅχι μοναχὰ τὴν δυσκολομετάφραστη Νεοελληνικὴ λέξι τοῦ Παλαμᾶ,
 ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς διαβαθμίσεις τῶν φτερούγισμάτων τῆς φαντασίας
 του, ὅλας τὰς ρυθμικὰς κινήσεις τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας του. Ἐὰν
 ὑπάρχουν ψεγάδια εἰς τὴν μετάφρασιν, τὰ ψεγάδια αὐτὰ εἶναι ἀναπό-
 φευκτα. Προέρχονται ἀπὸ τὰς ἀθεραπεύτους διαφορὰς τῆς αἰσθητικῆς
 τῶν δύο γλωσσῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιότυπον τεχνοτροπίαν τοῦ ποιητοῦ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

L' EUROPA ORIENTALE.— Λάβαμε τὸ 9, 10 καὶ 11 τεῦχος τῶν
 μηνῶν Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου 1923 τοῦ περιοδικοῦ
 «L' Europa Orientale», ποὺ ἐκδίδεται στὴ Ρώμη, καὶ τοῦ ὁποῖου οἱ ὑπερ-
 τριακόσιες σελίδες εἶναι ὅλες σχεδὸν ἀφιερωμένες στὴν πολιτικὴ, ἱστορικὴ,
 οἰκονομικὴ, λογοτεχνικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ζωὴ τῆς Ρουμανίας. Δίγες σελίδες
 τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ ἀφιερώνονται γιὰ τὴ δημοσίευσιν τοῦ γαλλικοῦ κειμένου
 τῆς Ἑλληνοσερβικῆς συμφωνίας γιὰ τὴν ἐλεύθερην ζωὴν τῆς Θεσσαλονίκης.
 Καὶ ἀπὸ τὰ ποικίλα ἄρθρα καὶ μελέταις, ποὺ δημοσιεύονται ὁ αὐτὸ, γραμ-
 μένες εἴτε ἀπὸ Ἰταλοῦς, εἴτε ἀπὸ Ρουμάνους, μαθαίνουμε πολλὰ ἐνδιαφέ-
 ροντα ζητήματα, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα, κυριώτατα, τίς ἐθνολογικὰς ἀντίληψεις
 τῶν Ρουμάνων, ποὺ θεωροῦν τὸν ἑαυτὸ τοῦς φυλετικῶς συγγενικὸ πρὸς τὴν
 Ἰταλίαν, τὴν ἀντιπάθεια τοῦς πρὸς τὴ Φαναριώτικη διοίκηση τῆς Μολδαβίας
 καὶ Βλαχίας, τὴν προσπάθεια τοῦς νὰ προσαρμόσουν τὴ γλῶσσαν τοῦς πρὸς τὴ
 νεολατινικὴ κατεύθυνση, καὶ ἀκόμη πὼς ἡ Ρουμανία ἔχει τὴν Ἀκαδημία
 τῆς ἀπὸ τὸ 1866, ἴσως γιὰτὶ δὲ βρέθηκε ἐκεῖ κανένας Σίνας γιὰ ν' ἀφήσῃ
 κληροδότημα νὰ γίνῃ μεγάλοπρεπο χτίριο, ποὺ νὰ θεωρεῖται ἀπὸ τοῦς διά-
 φορους Κυβερνήτες ἀρμόδιο γιὰ ὑπερφυσικὰς δυνάμεις, καὶ ὅχι γιὰ γνωστούς
 ἀνθρώπους, ποὺ δὲν εἶναι ὥστόσο καὶ ἑκατομμυριοῦχοι.

Ἡ ἐκδοσις τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, φαίνεται καθαρὰ σκοποῦ προπαγαντι-
 στικοῦ, μᾶς φέρνει στὸ νοῦ τίς ἐνέργειες τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καὶ κυρίως τῶν
 Βαλκανικῶν, ποὺ προσπαθοῦν νὰ γνωρίσουν τὸν ἄλλο κόσμον τὸν ἑαυτοῦ
 τοῦς, ἀντίθετ' ἀπὸ μᾶς, ποὺ, ὅχι μόνον δὲν κάνουμε τὴν παραμικρὴν προσπά-
 θεια γιὰ ἕναν τέτοιον σκοπὸν, ἔξω ἀπὸ τὸ στεγνὸ κομματικὸ ἐπίπεδο, μὰ καὶ
 προσπαθοῦμε νὰ συντρίψουμε καὶ νὰ ξευτελίσουμε καὶ κάθε ξένην αὐθόρ-
 μητη προσπάθεια, πάλι ἀπὸ κομματικὸς λόγους παρασερνάμενοι. Σημειώ-
 νουμε τὸ πρᾶμα μὲ πικρία, χωρὶς ὁμως καὶ νὰ περιμένουμε καμιά βελτίωση.

ΦΙΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΓΙΑ Τ' ΑΡΙΣΤΕΙΟ

[Με ξεχωριστή συγκίνηση δημοσιεύουμε τὸ γράμμα πὸν ἔστειλε ὁ συνεργάτης μας Κώστας Παρορίτης στὸν Ἱδρυτὴ τοῦ «Νουμά» Δ. Π. Ταγκόπουλο, ἀπ' ἀφορμὴ τοῦ «Ἀριστείου». Τὸ γράμμα αὐτὸ, ὅσο κι ἂ φαίνεται προσωπικό, ἔχει γενικώτερο χαρακτήρα. Δείχνει πῶς σκέφτονται οἱ τίμιοι ἐργάτες πὸν ἀφιερώνουνε τὴ ζωὴ τους καὶ τὸ ἔργο τους σ' ἕναν ἀγώνα ἰδεολογικό, ἔξω ἀπὸ τὰ συνειθισμένα τερετίκια τῆς μικροπολιτικῆς καὶ τοῦ ὑμυβιασμοῦ, πὸν ἐνὼ παραγγοῦν τὴς ἀληθινῆς ἀξίες ἐπιβραβεύει τὴς περισσότερες φορὲς ὅ,τι θεωρεῖ καὶ κωάζει — βατράχι σὲ λιμνονερίες. Ὁ Παρορίτης, μὲ τὸ παρακάτω γράμμα του, ἀντιπροσωπεύει τὴς γνώμες ὅλων τῶν Νουμαδικῶν γιὰ τὴν ἐπιβράβεψιν τοῦ ἔργου τοῦ πατέρα Ταγκόπουλου, πὸν εἶναι καὶ σὰν ἐπιβράβεψιν τοῦ ἔργου τοῦ «Νουμά», μιὰ καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ ὀνόματα ἔχουνε κοινὰ γνωρίσματα κ' εἶναι στενὰ συδεμένα μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Δημοτικιστικοῦ Ἀγώνα καὶ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Φιλολογίας μας.]

Παρασκευὴ 23 Νοέβρη 1923

Ἀγαπητέ μου Ταγκόπουλε,

Σήμερα μόλις τυχαίως ἐπληροφορήθηκα ὅτι διαμαρτυρήθηκες, στὸ «Ἔθνος» γιὰτὶ δὲ μοῦ δώσανε καὶ μένα τὸ «Ἀριστεῖο». Σὲ φχαριστῶ πάρα πολὺ γιὰ τὴν καλὴ ἰδέα πὸν ἔχεις γιὰ μένα. Μὰ γιὰτὶ νὰ παρατονίσαι; Τὸ πῆρα κ' ἐγὼ τὸ «Ἀριστεῖο». Τὸ πῆρα κι ἂς μὴ μοῦ τὸ δώσανε. Μιὰ πὸν τὸ πῆρες ἐσύ, εἶναι τὸ ἴδιο, σὰ νὰ τὸ πῆρα κ' ἐγώ. Ἡ δική σου τιμὴ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἀντανakλῇ καὶ σὲ μᾶς τοὺς παλιούς σου συναγωνιστές. Ἐτσι, θέλοντας καὶ μὴ ἀναγκαστήκανε νὰ ἀναγνωρίσουνε τὸ ἔργο Σου. Τὴ μέρα αὐτὴ πὸν ἐπιβραβεύονται ἔτσι ἐπίσημα οἱ ἱστορικοὶ σου ἀγῶνες, ἐγώ, τὸ πὸν ἀγαπημένον σου πνευματικὸ παιδί, νιώθω μιὰ περηφάνεια καὶ μιὰ βαθιὰ συγκίνηση πὸν μοῦ γιομίζει τὴν καρδιά. Μιὰ ζωὴ ὀλάκερη ἀγῶνων καὶ θυσιῶν! Κ' ὕστερα ἡ νίκη! Χαλάλι σου. Ὅσο τώρα γιὰ μένα, ἐννοεῖς πολὺ καλὰ ὅτι δὲν εἴτανε οὔτε εἶναι δυνατὸ νὰ πάρω τὸ «Ἀριστεῖο». Μὰ αὐτὸ δὲν ἔχει καὶ μεγάλῃ σημασία. Ὅταν ἔχει κανεὶς τὸ νού του καρφωμένο σὲ μιὰν ἰδέα καὶ δουλεύει γι' αὐτὴν, δὲν ἔχει ὄρεξιν νὰ σκοτίζεται γιὰ τέτοια μικροπράματα.

Σὲ φιλῶ

Κ. Παρορίτης

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΔΟΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΥΣ ΜΑΣ

Ένα γράμμα του κ. Hervath.

Έξ αιτίας του μεγάλου αριθμού των βιβλίων που κάθε τόσο μου στέλνονται από την Ελλάδα, δεν μπορώ τον κάθε αποστολέα ξεχωριστά να ευχαριστήσω, αλλά έτσι συνολικά τους εκφράζω τη μεγάλη μου χαρά, γιατί μ' αυτό τον τρόπο μου κάνουν δυνατό να γνωστοποιήσω ότι είναι αξιο και καλό στην Έλληνική φιλολογία και σε μας, πρώτα—πρώτα στις παραδόσεις μου στο πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης, και μ' ευκαιρία στα περιοδικά μας. Χωρίς αυτή την προθυμία τίποτε δε θα μπορούσα να κάνω για την εξάπλωση της νεοελληνικής ιδέας και γλώσσας στον τόπο μας. Παρακαλώ λοιπόν τους αξιότιμους Έλληνες φιλόλογους να μου στέλνουν τα βιβλία τους και στο μέλλον. Άφου μάλιστα πρόκειται όχι για άτομική, αλλά μπορώ να πω για έλληνοσυγγενική υπόθεση,—για γνωστοποίηση της Έλληνικής φιλολογίας στη χώρα μας—δε διστάζω να παρακαλέσω όλους εκείνους που έχουν περιττά αντίτυπα από τα ακόλουθα βιβλία να μου τα στέλνουν (αν τους είναι εύκολο), γιατί τα χρειάζομαι πολύ στην εργασία μου.

Τέτοια βιβλία είναι τα έργα του Βαλαωρίτη, (Σολωμό έχω), Μαρκορά, Κάλβου, Μαβίλη, Κρυστάλλη, Καμπύση, Παπαδιαμάντη, Ροίδη, Ψυχάρη, Παλαμά, Έφταλιώτη, Βλαχογιάννη, Βλαστού, Ξενοπούλου, Ταγκοπούλου, Ρήγα Γκόλφη κλπ. Γενικά απ' όλους τους συγχρόνους τα χαρακτηριστικά έργα. Χρειάζομαι τις φιλολογικές μελέτες, κριτικές, διαλέξεις των τελευταίων χρόνων, τη Γραμματική του Μ. Φιλήντα (τη μεγάλη έκδοση του 1909—1910), την Έκλογή από τα τραγούδια του ελληνικού λαού του Πολίτη κλπ, τις Παροιμίες του Κυριακίδη (στην Κύπρο), *Ανθολογίες* (μια έχω μόνον, την έκδοση του «Πολιτισμού»). Όποιος μου έστειλε απ' αυτά τα βιβλία κανένα αντίτυπο θα με υποχρέωνε πολύ και προσωπικά, αλλά θα με βοηθούσε κι όλος στην έκταση ενός έργου που δε θα είχε μόνο άτομική, αλλά και έθνική σημασία για την προσέγγιση δυο λαών, που έχουν τόσους λόγους να γνωριστούν.

Περιττό να σημειώσω πώς στις σημερινές συνθήκες, εξ αιτίας της νομισματικής διαφοράς, θα μου ήταν απόλυτα αδύνατο τα βιβλία εκείνα να τα προμηθευτώ μόνος μου.

Dr Andreas Horvath

Lector της Νεοελληνικής στο Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης
(Κατοικία: Budapest, II. Lőndöbáz u. 16 β I 16 α)

Σημ. του «Νουμά». Για το ίδιο ζήτημα, που μιλήσαμε κ' έμεις σχετικά στο τεύχος του Μάρτη 1923, σελ. 238, μας γράφει κι ο κ. Κάρλ Ντίντριχ από τη Δειψία παρακαλώντας τους Έλληνες λογογράφους να μην άμελούνε νάν του στέλνουνε όσα βιβλία εκδίδουνε. «Μου χρειάζονται, λέει, τα και-

νούρια βιβλία για τις λογοτεχνικές μου compte—rendus, που δημοσιεύατο στο «Litter. Echo». Επίσης στο γράμμα του ο κ. Ντίντριχ παραθέτει κ' έναν κατάλογο από *τριανταπέντε* βιβλία, που δεν του σταλθήκανε από τους αξιότιμους κ. κ. εκδότες Χρ. Γανιάρη, Γ. Κολλάρο (Έστίας), Μιχ. Ζηκάκη, Ι. Σιδέρη, Λαδίκια και Σια, Άγκυρα, Πάργασσιδα, κ.τ.λ. Άς ελπίσουμε πως οι τελευταίοι, που φυσικά δεν ασχολούνται με την έκδοση του λογοτεχνικού βιβλίου μόνο για θησαυρισμό, πως θάν τ' αποφασίσουνε να στείλουνε στους παραπάνω καλόγνωμους μελετητές του Έλληνικού λόγου, τὰ στοιχέια που τους χρειάζονται.

Ή Δ)ση του κ. Ντίντριχ είναι :

Dr Karl Dieterich

Leipzig

Ferd Rhodestr. 33

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Αναγγέλλεται κάθε βιβλίο που θά σταλθεί σ' εν' αντίτυπο. Κρίνεται άμα στέλνεται διπλό).

«Ο φιλόσοφος Συντίπας ή οι πανουργίες τών γυναικών (Σελ. 190. Έκδοση Γανιάρη και Σια).

Ένα βιβλίο γεμάτο ιστορίες, άλλου ευχάριστου άλλου άνιαρής, που μεγάλη έχουνε σχέση με τὰ *Παραμύθια τής Χαλιμάς*. Ίσως τὸ καλῆτερο μέσα σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο εἶναι ὁ τρόπος πὺ μεταχειρίζεται ὁ Συντίπας γιὰ νὰ μορφώσει τὸ νέο πρίγκηπα, ζωγραφίζοντας, στοὺς τοίχους τοῦ παλατιοῦ, ὅλα τὰ θέματα, πὺ εἶχε νὰ τοῦ διδάξει, ὥστε νὰ κινιέται ἡ περιέργεια τοῦ παιδιοῦ ἀπ' τις ζωγραφιές. Μὰ γενικὰ τὸ βιβλίο δὲ μᾶς δείχνει τίποτα περισσότερο ἀπὸ τὸ κοινὸ λαϊκὸ πνέμα μετὰ τις πανουργίες τοῦ, τις στρεψοδικίες του καὶ τις σοφιστίες του. Ὁ κ. Τρικογλίδης καταγίνεται μετὰ πολλὴν εὐχαρίστηση καὶ μᾶς παρουσιάζει τέτοιου εἶδους μετάφρασεις, γραμμένες σ' ἓνα ὕφος ἀφηγηματικὸ, πὺ ἀρκετὰ τοὺς ταιριάζει, μὰ πὺ δὲ μᾶς δίνουν δυστυχῶς τίποτα περισσότερο ἀπ' ὅ, τι μᾶς ἔδωσαν οἱ 1001 νύχτες καὶ ἡ Χώρα τῶν ἡδονῶν. Κ' ἔτσι κοντέβουμε νὰ πιστέψουμε πὺς δὲν ὑπάρχει τίποτα πὺ ἀξιοδιάβατο στὴν ἀραβικὴ φιλολογία. Ἡ μήπως οἱ μετάφρασεις αὐτὲς γινῆκανε μόνον καὶ μόνον χάρις στοὺς γαργαλιστικοὺς τίτλους πὺ ἔχουν : *Χώρα ἡδονῶν ! Πανουργίες γυναικῶν* !—καὶ μετὰ τοὺς ὁποίους ἐξασφαλίζουνε τὴν πούληση;

Knut Hamsun : «Μυστήρια». Τόμοι Δύο. Μετάφραση Β. Δασκαλάκη. Έκδοση Γανιάρη καὶ Σια.

Διαβάζοντας κανεὶς τὸ μυστηριώδες αὐτὸ βιβλίο δὲν μπορεῖ νὰ μὴ φανταστῇ στὸν τύπο τοῦ Νάγκελ τὸν ἴδιο τὸ Χάμσουν, μετὰ τὴν περιφρόνηση τοῦ στὶς κοινωνικὲς συνθήκες, μετὰ τὴν ἀνεξήγητες παραξενιές του καὶ νευρώσεις του, τὸν

άνθρωπο, που περιπλανώμενος άπάνω στην ύδρόγειο πέρασε απ' όλες τις κακομοιριές τής ζωής, κ' έκαμε όλες τις δουλιές για να κερδίσει το ψωμί του, που δέν μπορούσε νάν του τ' δώσει ή καλλιτεχνική του αξία. Οι λεπτός ψυχολογίες, οι περιεργότατες περιγραφές του, οι παράξενες σκηές του, σάν εκείνη που ο Νάγκελ φαρμακώνεται φανταστικά πίνοντας τ' νερό από τ' μπουκαλάκι με τ' δηλητήριο, που έφερνε πάντα στην τσέπη του γιλέκου του, δίνουν μιá ιδιόρρυθμη όμορφιά στó έργο αυτό, και τó κάνουν νά διαβάζεται ευχάριστα παρ' όλο τó μάκρος του. Τά πιά κοινότυπα πράγματα είναι με τέτοιον τρόπο γραμμένα, που νά καταντούν πολλές φορές παραδοξολογίες, ενώ στó βάθος τους κρύβεται ή αναντίρρητη αλήθεια, που μās παρουσιάζεται, μ' αυτό τόν τρόπο. αυτή ή ίδια σάν παραδοξολογία.

Η μετάφραση βιασμένη, σέ πολλές μεριές κουραστική, περιλαβαίνει φράσεις που δέ φαίνονται έλληνικές· σάν κ' εκείνη έξαφνα, που λέει ο Νάγκελ στην καμαριέρα: «Θεέ μου, τι ώραίο λαμό που έχετε, *άνθρωπε μου!*» Με λίγο περισσότερη φροντίδα θά μπορούσαμε νάχουμε μιá πρώτης γραμμής μετάφραση του ώραίου αυτού έργου.

ΤΣΕΧΩΦ: *Οι άναποδιές τής ζωής.* Μετάφρ. Στ. Κανονίδη. Έκδοση Γανιάρη και Σία.

Εικοσιπέντε χιονομοριστικές ιστορίτσες ή σκίτσα γραμμένα μ' όλη τή χάρη του άμύμητου ράσσου συγγραφέα. Όλα με κάποια φιλοσοφικότητα στó βάθος τους κι άβυστα μεταφρασμένα, ώστε νά διαβάζονται ευχάριστα. Πολλά από τά διηγηματάκια αυτά μπορούν νά διαβαστούνε δυό και τρεις φορές, όπως τó «Έργον τέχνης», «ó Γρίσιας», «Η μαγείρσσσα παντρεύεται» κ τ λ.

IBSEN: *Η κυρά τής θάλασσας.* Μετάφραση Πέτρου Άτρείδη. Έκδοση Γανιάρη και Σία.

Τό έργο αυτό κλείνει τόν κύκλο τών έργων εκείνων του Ίψεν, που άρχίζουν με τή *Νόρα* και πραγματεύονται τή γυναίκα και τó γάμο. Είναι γιομάτο από τις άνάμνησες του καλοκαιριού του 1883, όταν ó Ίψεν, ύστερ' από χρόνια, ξαναβλέπει τήν πατρίδα του και τήν πολυαγαπημένη του θάλασσα, που βαρεια έφερνε τó χωρισμό της κάτω, στη Γερμανία, τή θάλασσα, τó σύμβολο κάθε προβληματικού κι ώραίου πράγματος, κάθε έλκυστικού κι ανήσυχου πόθου, κάθε υπνωτιστικής δύναμης. Τή συμβολική της αυτή επίδραση ύφίσταται ή Έλλάδα, ένας από τούς άρρωστους εκείνους τύπους του Ίψεν, που βρίσκονται μεταξú σωφροσύνης και τρέλλας, έως ότου ο άντρας της, δίνοντάς της άπόλυτη έλευθερία έκλογής για τή ζωή της, τήν κάνει νά ένωθεί πιά για πάντα μαζί του σέ μιάν άληθινή ένωση.

Η μετάφραση, καμωμένη από τó γερμανικό, δέ φαίνεται νάχει τήν απαιτούμενη έλευθερία, που δίνει τή ζωνεάνια στη φράση και τήν άβυσστη φυσικότητα στó διάλογο.

Αλήθεια πολú πρόχειρες, πολú άπρόσεχτες όλες οι μετάφρασές μας. Και κρέμα, που χρόνια τώρα, καταγινόμαστε άποκλειστικά σκεδόν μαυτές.

Τι όφείλει στήν Έλλάδα ή Ίταλία. (Σελ. 54, έκδ. Γανιάρη).

Ό κ. Καιροφύλας μās δίνει μιá περίληψη του όγκώδικου έργου του—καθώς ó ίδιος στόν πρόλογο γράφει—που κυκλοφόρησε Ίταλικά πρò τεσσάρων

χρόνων στη Ρώμη, με πρόλογο του ύπουργού της παιδείας, γερουσιαστή Ρουφίνη. Το βιβλίο αυτό μάς θυμίζει τις άδερφικές σχέσεις των Ιταλών και των Ελλήνων κατά την εποχή του Γαριβάλδη και των αγώνων της Ιταλίας για την ανεξαρτησία της. Από τότε έλλα συμφέροντα άλλαξαν τα αισθήματα του λαού αυτού. Και πολύ άμφιβάλουμε, αν ποτέ «θα ξεκινήση μια σεμνή Πομπή από το Καπιτώλιον, για ν'άνεβη στον Παρθενώνα, κομίζουσα έξηλαστήρια άναθήματα...» όσο τουλάχιστο δίπλα σ' αυτό τον καλιδ Παρθενώνα δε στέκει ένας λαμπρότερος, καινούριος.

·Ηλία Π. Βουτιερίδη : «Ιστορία της Νεοελληνικής λογοτεχνίας». Από των μέσων του ΙΕ'. Αίώνος μέχρι των νεωτάτων χρόνων. Τεύχος Α'. (Έκδότης Μιχ. Ζηρκάκης. Αθήναι. Τιμή του κάθε τεύχους δρ. 10).

·Ο κ. Ηλίας Βουτιερίδης πήρε μια δουλειά βαρεία επάνω του. Να μάς δώσει την *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, ένα βιβλίο που μάς έλαυτε, βιβλίο άπαραίτητο, χρησιμώτατο, που δεν τ' άποφάσιζε κανένας ως τώρα λογοτέχνης μας νάν το καταπιαστεί, παίροντας πώς για να γραφτεί ένα τέτοιο βιβλίο χρειάζεται να δώσει κανείς μια ζωή ολόκληρη σ' αυτή τη δουλειά. ·Ο κ. Βουτιερίδης, από τους καλύτερους συνεργάτες του «Νουμά», μπορεί να πει κανείς άδίσταχτα πώς έχει δώσει ολόκληρη τη ζωή του στη μελέτη και στην έρευνα της Λογοτεχνίας μας, κ' είναι, κατά τη γνώμη μας, ο κατάλληλότερος να γράψει την Ιστορία της. Από το πρώτο τεύχος που βγήκε και περιέχει την εισαγωγή περί της Βυζαντινής Λογοτεχνίας, μείναμε άρκετα ικανοποιημένου Περιμένουμε τώρα και τ' άλλα τέσσερα τεύχη για να κρίνουμε πλατεία όλο το έργο συμπληρωμένο.

·Αθ. Β. Δασκαλάκη : «Η Μάνη και ή 'Οθωμανική Αύτοκρατορία.— Αθήναι 1923. Τιμάται δρ. 30.

·Ο κ. 'Απ. Β. Δασκαλάκης μάς έδωσε με τον παραπάνω τίτλο, μια μελέτη, όχι ξερά Ιστορική, μά λογοτεχνική, μπορεί να πει κανείς, για τη Μάνη κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας (1453-1821). Στη μελέτη αυτή, που ο κ. Δασκαλάκης τη στηρίζει πάνω σε Ιστορικά δοκουμένα, καθώς φαίνεται από την πλουσιώτατη βιβλιογραφία, που δημοσιεύει στην αρχή του βιβλίου, υπάρχει και άρκετη λαογραφική ύλη, που της δίνει περισσότερη αξία κ' ενδιαφέρο.

·Εμερολόγιον της Μεγάλης Ελλάδος. 1924 (Ιδρυτής-Διευθυντής Γεώργιος Δροσίνης. Έκδότης Ι. Σιδέρης. Αθήναι, Τυπογραφείον «Εστία». Τιμή δρ. 20) Καλλιτεχνικά τυπωμένο, σ' εκλεχτό χαρτί, πολυσέλιδο (464 σελίδες), με ύλη διαλεχτή, με εικόνες καλλιτεχνικές, βγήκε και φέτος το λαμπρό αυτό ήμερολόγιο, που το διευθύνει ο κ. Δροσίνης και το εκδίδει ο κ. Ι. Σιδέρης. Ούτε κάποιος φειδωλεύθηκε ο πρώτος, ούτε έξοδα ο δεύτερος, για να βγάλουνε ένα τέτοιο βιβλίο, που τιμάει άληθινά τον τόπο μας. Από τα περιεχόμενα του, που είναι ένα κ' ένα, ξεχωρίζουμε στην τελευταία σελίδα ένα τραγούδι : *·Εδώ που δεν είχε ο Δέντης·*, γραμμένο από τον κ. Δροσίνη μ' άληθινή λυρική συγκίνηση.

·Φιλολογικές Σκέψεις. Ποιητική και λογοτεχνική άνθολογία των νέων

τῆς Φιλολογικῆς Ὀργάνωσης «ἡ Σπίθα». Με πρόλογο Χρ. Τερογιάννη. Πειραιεύς. 1923. Τιμὴ Δραχ. 7.50.

Κι ἄλλο ἡμερολόγιο, σὲ μικρότερο σχῆμα, σελίδες 100, γεμάτο ποιήματα καὶ διηγηματικά Νέων, ἀγνωστων στὰ Γράμματα, ποὺ ἀνήκουνε στὴ Φιλολογικὴ ὀργάνωση ἡ «Σπίθα». Ἡ ἐμφάνισή του γενικὰ συμπαθητικὴ μὰ τὸ περιεχόμενο ὄχι καὶ τόσο φροντισμένο, διαλεχτό. Ὑπάρχουνε ἀπειρες σελίδες, ἰδίως στὸ Β' μέρος (σελ. 49-95), ποὺ θὰ μπορούσανε νὰ λείπουνε χωρὶς νὰ ζημιωθοῦνε καθόλου μ' αὐτὸ οὐτε οἱ νεοσύλληκτοι τῶν Γραμμάτων, οὐτε κ' ἡ ἀμοιρὴ ἡ Τέχνη, ποὺ τόσα διατράττονται εἰς βάρος της τελευταία. Ὑστερα κι ὁ πρόλογος, γραμμένος σὲ μιζοβάμβαρη δημοτικῇ, χαντακώνει ἀντὶ νὰ δικαιολογεῖ τοὺς πρωτόβγαλτους Νέους μὴ κ' ἔκείνος ποὺ τὸν ἔγραψε, γιὰ νὰ λάβει τὴν ἀλήθεια, δὲ μᾶς ἔχει παρουσιάσει ὡς τώρα τίποτε καλῆτερο ἐπὶ τὰ πρωτόλεια τῶν κ. κ. Τερογιάννη καὶ Γεννάδη, — ὅσο κι ἂν «ἡ ἀδελφότητα του προσέχεται» γιὰ τὴν καλλιτέρεψή τῆς Τέχνης τοῦ νεαροῦ, ἐστὲν.

Στὸ ἡμερολόγιο αὐτὸ—ἀνθολογία καθὼς τιλοφορεῖται — ὑπάρχουνε καὶ «Εἰκοσιέξη στεναγμοί» τοῦ κ. Ν. Δαπαθιώτη, «λίγο πρὶν δύσῃ τὸ λειψὸ καὶ θανάσιμο φεγγάρι μὲς στὸν ἀβυσσαλεὸ τὸν οὐρανὸ». Τὸ ἴδιο κορμάτι, κατὰ περίεργη σύμπτωση, τὸ ξανάδαμε δημοσιευμένο στὴ φιλολογικῇ στήλῃ τῆς φημερίδας «Ἐθνὸς» (20 Δ)βρίου-1923, σελ. 1, στ. 6) ὡς ἔργο κάποιου Μοντφόρον κι ὡς μετάφρασή τοῦ κ. Ν. Δ. (;)

Τὰ περισσότερα ποιήματα τῆς Ἀνθολογίας εἶναι ἀπὸ τὰ λεγόμενα *μοντέρνα*, τῆς Γκριζας Σχολῆς. Σ' αὐτὰ παίζουνε σπουδαῖο ρόλο «αἱ λεπταισθήσεις», «καταισθήσεις», «διαθέσεις» καὶ «συναισθήσεις», ποὺ ἀναφέρονται στὸν πρόλογο. «Ἀνάμεσα στὰ Γκριζα ἐπιπλά» τοῦ κ. Ἰσαντροῦ Ἄρη, καὶ στὴν «Ἡδονὴ τῆς Μηχανῆς» τοῦ κ. Γιοφύλλη, ὑπάρχουνε σωρὸ στίχοι ἀθάνατοι, ἀμίμητοι—τεφρὲς ὁσπέρεις καὶ φεγγερὲς νυκτωδίες, ποὺ μαγεύουνε. Ἐχωριστὴ ἐντύπωση προξενεὶ καὶ τὸ «Γκριζο Τραγοῦδι», γνωστοῦ *νεοκλασσικοῦ* Ποιητῆ, καθὼς τ' ἀρέσει ν' αὐτοτιλοφορεῖται. Ὅριστοι μερικοὶ στίχοι—ἀληθινὴ αἰσθητικὴ ἀπόλαυση! —ποὺ θὰ μπορούσανε νὰ στολίσουνε καὶ τὸ καλῆτερο Γαλλικὸ Περειοδικό, (ἀπὸ τὰ μόντέρνα ἐννοεῖται).

Στὴν Πολιτεία θὰ πᾶμε ποὺ τὸ σούρουπο

τὸ αἰώνιο ἀπὸ παντοῦ τὴν τριγυρίζει.

Ποὺ *δμηχλικά* καὶ *γκριζα* εἶναι τὰ σπῆτα της

κ' εἶναι κ' οἱ κάτοικοι της ὅλοι *γκριζοί* (;)

Καὶ στὸ ἴδιο ποίημα, τέταρτο τετράστιχο :

Ἀκούγοντας σὸν τὸν καπνὸ νὰ ὑψώνεται

ἡ *γκριζα* ἡ *μελωδία* μας (sic)

Κρίμα ποὺ δὲν ἔχουμε τόπο νὰ μεταφέρουμε κι ἄλλες τέτοιες *γκριζες μελωδίες*! Συσταίνουμε ὁμῶς στοὺς ἀναγνώστες μας νὰ διαβάσουνε τὸ συμπαθητικὸ αὐτὸ βιβλιαράκι τῶν Νέων τῆς «Σπίθας». Θὰν τοὺς χαρίσει στιγμὲς εὐχάριστες, διασκεδάστικας

Παύλου Νικράνα : «Ἡ Εὐθυμὴ Ζωή». — «Γύρω ἀπὸ τὸν ἔρωτα» β'. ἔκδοσης. (Ἐκδότης Μιχ. Ζηκάκης, Ἀθῆναι 1923).

Δημοσθ. Βουτυρά. «Ο θρήνος τῶν Βωδιῶν καὶ ἄλλα διηγήματα» (ἐκδότης Στέφανος Πάργας, Γράμματα, Ἀλεξάνδρεια 1923, Δρ. 10).—«Διωγμένη Ἀγάπη καὶ ἄλλα διηγήματα» (Ἐκδότης Γ. Ι. Βασιλείου, Ἀθῆναι 1923 Δρχ. 10)—«Ο Νέος Μωϋσῆς καὶ ἄλλα διηγήματα» (Ἀρ. Πάλλης, Ἀθῆναι 1923).—«Ο Ἀαγκᾶς Γ'» ἐκδοσις. (Ἐκδότης Ι. Ν. Σιδέρης Ἀθῆναι 1923).

Γερσ. Σπαταλά : «Ἡ Ποίησις στὴ ζωὴ μας καὶ ἡ Ἐγωπάθεια, ἡ Ἀγνοία καὶ ἡ Ἀκρισία τοῦ κ. Γ. Ἀποστολάκη».—Μελέτη. (Ἐκδότης Γ. Ι. Βασιλείου, Ἀθῆναι 1923).

Ἡβρὺ Δελφοῦ : Ποιήματα. Ἀθῆναι 1923.

Γ. Βρυσιμιτζάκη : «Τὸ Ἔργο τοῦ Κ. Π. Καβάφη» (Β'. Ἐκδοσις), «Ο Ἀντάρτης»—λόγια ἐνὸς Ἀπελευθερωμένου (Β'. ἐκδοσις, διορθωμένη) Τυπογραφεῖο Ν. Μητσάκη. Ἀλεξάνδρεια, 1923.

Ἐρρίκου Χαΐνε : Τραγούδια. Μετάφρ. " γγελου Δόξα. (Ἐκδότης Μιχ. Ζηκάκης, Ἀθῆναι 1923. Τιμὴ δρχ. 6).

Αἰμ. Ζολά : «Πιστὴ καρδιά» Μυθιστόρημα. Μετάφρ. Στέφ. Δάφνη. (Ἐκδότης Μιχ. Ζηκάκης. Ἀθῆναι 1923. Δρχ. 12).

Ὀβίδιον : «Ἑρωτικὲς ἐπιστολές»—Ἡρώιδες. Μετάφρ. Κ. Π. (Ἐκδότης Μιχ. Ζηκάκης. Ἀθῆναι 1923 Δρχ. 7).

Αἰμ. Ἀνδρικοπούλου : «Ἐκφυλός». Διήγημα, Πάτρα 1923. Δρχ. 4.

Χρήστου Λεβάντα : «Στὸ μεθύσι τοῦ Πόνου». Διηγήματα, Ἀθήνα 1923.

Βασ. Ἡλιάδης : «Χελῶνες». Δράμα μονόπρακτο. Πρωτοπαίχτηκε στὸ «Ἀπόλλωνα» ἀπὸ ἐρασιτέχνες. Ἀθήνα 1923.

Παναγὴ Σένου : «Ἀλγεινὲς ὁμορφιές» Δραματικὴ κωμωδία σὲ πράξεις τρεῖς. Ἀλεξάνδρεια, 1923. Τιμὴ γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρχ. 7.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

—«Ψάφρα» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ νέου βιβλίου ποὺ τυπώνει ὁ φιλόκαλος ἐκδότης κ. Ι. Σιδέρης. Ἡ «Ψάφρα» (ἀρχαία Λαοβιακὴ προφορὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Χακρῶς) εἶναι συλλογὴ ποιημάτων, πρωτότυπων καὶ μεταφρασμένων ἀπὸ τὰρχαία, τοῦ παλιοῦ συνεργάτη τοῦ «Νουμά» Δήμου Βερενίκη, ποὺ τώρα στὸ βιβλίο του θὰ παρουσιαστῇ μὲ τὸ ἀληθινὸ του τὸνομα Δημ. Γρ. Βερναρδάκης.

—Ὁ ποιητὴς τῶν «Ἀρχοντικῶν» κ. Φῶτος Γιοφύλλης κυκλοφόρησέ τις «Ἀνησυχίες», νέα ποιητικὴ του συλλογὴ. Τὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς αὐτῆς, ἂν καὶ φέρουνε τίτλους : «ὡς κόκκον συνάπτεας», «Συνάλλαγμα ἐπὶ Λονδίνου» κ.τ.λ., δὲν εἶναι σατυρικά.

—Ἐνα λάθος, ἀρκετὰ σοβαρό, ποὺ ἐξέφυγε στὴ σελιδοποίησιν τοῦ παρασμένου φύλλου, παρακαλοῦμε νὰ διορθωθεῖ. Ὁ 26ος στίχος τῆς μελέτης γιὰ τὸν Thomas Mann (σελ. 594) πρέπει νὰ μεταφερθεῖ στὸ τέλος τῆς 595 σελίδας γιὰ νὰ ῥθεῖ σωστά τὸ καίμενο, ποὺ ἀλλοιῶτικα παθαίνει μιὰν ἀκατανόητη παραλλαγὴ.

Ο «ΝΟΥΜΑΣ»,

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΥ

Ἀπὸ τὸν ἄλλο μῆνα τὴν ἐκδοσὴ τοῦ «Νουμά» τὴ συνε-
χίζει ὁ ἰδρυτὴς καὶ ἰδιοκτήτης του μὲ διευθυντὴ τὸν κ.
Πάνο Δ. Ταγκόπουλο, ποῦδωσε στὸ περιοδικὸ (διευθύνοντάς
το μὲ ἀγάπη καὶ μ' ἐπιμέλεια τούτῃ τῇ χρονιά, ποὺ κλείνει μὲ
τὸ σημερινὸ διπλὸ τεῦχος), τὴν καθαρῶς λογοτεχνικὴ μορφὴ του.

Ὁ «Νουμάς» θὰ βγαίνει ταχτικά κάθε δυὸ μῆνες στὸ
σημερινό του σχῆμα σὲ πέντε—ἑξὶ τυπογραφικὰ φύλλα
(σελ. 80—96) μὲ ὕλη διαλεχτή, ὅπως πάντοτε, καὶ μὲ πίστῃ
παρακολούθησιν τῆς παγκόσμιας λογοτεχνικῆς κίνησεως.

Ἡ χρονιάτικη συνδρομὴ του μένει ἡ ἴδια, Δρχ. 50 γιὰ τὸ
Ἑσωτερικὸ καὶ Δρχ. 100 γιὰ τὸ Ἐξωτερικόν. Προπληρώνεται
πάντοτε καὶ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ πρῶτο τεῦχος τῆς χρονιάς.

Τὸ πρῶτο τεῦχος θὰ βγεῖ τέλος τοῦ ἐρχόμενου Φλεβάρη
καὶ θὰ περιέχει συνεργασία τοῦ Ψυχάρη, Παλαμά, Ἡλ. Βου-
τιερίδη, Κ. Παρορίτη, Ν. Πετιμεζᾶ, Μ. Φιλήντα κ.ἄ. Θὰ σταλ-
θεῖ σ' ἐκείνους ποὺ θάχουν προπληρώσει ἴσαμε τότε τὴ συνδρομὴ
τους. Ὅσοι πληρώσουν ἀργότερα, θὰν τὰ πάρουν ὅλα τὰ περα-
σμένα τεύχη μαζί. Τὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» θάναὶ *προσω-
ρινὰ* στὸ Βιβλιοπωλεῖο Ζηγάκη, ὅπου θὰ μᾶς βρῖσκει κανεὶς
τ' ἀπογέματα 5—6.

Ἀπὸ τὸν περασμένο Ἰούλιο ἔπαψε νὰ στέλνεται ὁ
«Νουμάς» σ' ἐκείνους ποὺ δὲν εἶχαν πληρώσει τὴ συνδρομὴ
τοῦ 1923. Ἄμα τὴν πληρώσουν, θὰν τοὺς σταλθοῦν ὅλα τὰ
τεύχη ποὺ τοὺς καθυστεροῦνται.

Οἱ συνδρομῆς γιὰ τὴν ἐρχόμενη χρονιά στέλνονται
στὸν κ. Δ. Π. Ταγκόπουλο—Poste restante Ἐξωτερικοῦ
Ἀθήνα. Οἱ καθυστερούμενες τοῦ 1923 στέλνονται στὴν
Ἐκδοτικὴ Ἑταιρεία «Τύπος», Ἐνταῦθα.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰδρυτὴς-ἐκδότης τοῦ «Νουμά»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΓ' ΤΟΜΟΥ

(ΧΡΟΝΙΑ Κ-1923 Β' ΕΞΑΜΗΝΟ)

ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ

- Νίκος Βεργωτής, Μουσικά σημειώματα—: Σταύρος Ξηρέλλης, σελ. 617.
Δημοσθένης Ν. Βουτυράς, 'Η Προαίσθηση, σελ. 582.—Πιό 'Υπε-
ρήφανος, σελ. 635.
Ρήγας Γκόλφης, Βαλαωρίτης σελ. 491.—Μακαρισμένη, σελ. 563.—«Στό
γύρισμα της ρίμας»: Σά βραδιάζει, σελ. 629, Κορμί και ψυχή, σελ. 630,
'Ιστορία, σελ. 631, Πυρετός σελ. 632, Νέος ξρωτας.—Μενεξέ του Γενάρη
σελ. 633, Κονταυγή, σελ. 634.
Α. Γερανός, «Γράμματα στη γυναίκα μου», σελ. 566.
'Αντώνης Γιάλουργης, «Momenta Obscura», σ. 580.—Κατινούλα σ. 637.
Ι. Γρυπάρης, 'Ένα γράμμα, σελ. 649.
Στέφανος Δάφνης, 'Ένα ανέκδοτο γράμμα του Σολωμού, σελ. 626
Αραγ.—Πάλι θά γύρη ό ήλιος, σελ. 484.
Μαρία Ζάμπα, Τετράστιχα, σελ. 522.
'Αλκης Θούλος, Τό Σπίτι, σελ. 584.
Αιλή Πατρικίου—'Ιακωβίδη, 'Η Θλίψη, σελ. 487.
Α. Γρ. Καμπούρογλου, Οι φτερουγάνθρωποι, σελ. 487.
Γ. Καραντζάς, 'Ο «Μπρουςσός», σελ. 553.
Κ. Καρθαίος, Εύλογημένη, σελ. 470, Διάβασ' τὰ μάτια μου,—'Όλα
άνθια κ' εὐωδιά, σελ. 471.—'Τώρα σπαίνουν όλα, σελ. 651.
Κ. Γ. Καρυωτάκης, Σύμβολα, σελ. 564.
Θρ. Α. Καστανάκης «La Gedle», του Μπουρζέ και τὰ καλά τῆς συν-
θεσης, σελ. 507.
Φ. Κόντογλου, Σαστισμένα λόγια, 564.
Λέων Κουκούλας, Τὰ άνθινα δεσμά, σελ. 486.
Νίκος Λαΐδης, Τραγουδάκι, σελ. 606.
'Απ. Ν. Μαγγανάρης, Γερμανικά Γράμματα.—Klabund, σελ. 542.
Γερμανική Ποίηση, σελ. 504, 683.
Γρηγόριος Ξενόπουλος, Μαριτάνα, σελ. 474.
Ι. Οικονομίδης, 'Ο νέος προφήτης, σελ. 472, Τὰ μονοπάτια τῆς 'Αττι-
κῆς, 473.—Σύγχρονοι Γερμανοί Λογοτέχνες—Thomas Mann, σελ. 594.
Σπύρος Παναγιωτόπουλος, De Profundis, σελ. 689.
Ν. Πετιμεζάς—Λάυρας, 'Από τὴν «Παλιά 'Αθήνα»: Στὴν Πεν-
τέλη, σελ. 468, 'Ένα σπιτάκι—Τ' 'Αη-Γιαννιού του Ριζικάρη, 469, Μιά
αὐλή, 470.—Λαογραφικὲς σελίδες, 552.
Μιχ. Γ. Πετρίδης, Δικλὸς Χαμός, σελ. 479.—Συμπλήρωμα γιὰ τὴ
«Νέα μας Ποίηση», σελ. 689.
Louis Roussel, «'Απλὰ Λόγια»—«'Εγκόλπια», σελ. 546.
Σωτήρης Σκίπης, Καϊρινὸ σκίτσo, σελ. 483.—«'Αττικά τραγούδια»:
Νοσταλγικά—'Η ὀργὴ τοῦ Τηλεμάχου, 561, Γωνιές, σελ. 562
Πέπη Στάυρου, Σημειώματα τῆς 'Εφταλοῦς, σελ. 519.—Στὸν 'Εφτα-
λιώτη, σελ. 606.
Α. Μιλάνος Στρατηγόπουλος 'Ο «Κουρσάρος» τοῦ Μπαίρον, σελ.
528.—'Ο Σάλλεϋ, σελ. 656.—'Ο 'Ενδυμιὼν τοῦ Κῆτος, σελ. 705
Α. Π. Ταγκόπουλος, «Φιλολογικὰ Πορτραίτα»—Ντίνος Θεοτόκης, 490.
Πάνος Α. Ταγκόπουλος, Περίπατος, σελ. 473.—«'Αμαρτωλά», σ. 525—
'Εκκλησιὰ ρημαγμένη, σ. 578.—'Απὸ τὰ «Γυρίσματα στὸ Ξέφωτο»: 'Απο-

χαιρτισμός, σελ. 652, Ταξίδι—Χαλασμένα παλάτια, σελ. 653, 'Ανατολή—'Ολόγυρα στους τάφους—Φωτομαργαριτάρια, σελ. 654, Τὸ σύννεφο μαυρίζει...—Δειλινὸς ζωγραφιῆς, σελ. 655.—'Εκείνοι ποὺ φεύγουν': 'Ιωσήφ Ραφτόπουλος, σελ. 712.
'Αθηνᾶ Ν. Ταρσούλη, 'Ο Γάμος τῆς Καλογριᾶς, σελ. 679.
Μ. Φιλήγτας, Γλωσσολογικά—Νόμος Κρέσμερ, σελ. 649.
'Ελένη Χαλκούση, Τὸ ξένο θέατρο στὸ Παρίσι, σελ. 534.
Πέτρος Χάρης, Μία Ἐγγραφή, σελ. 686.
Ψυχάρης, 'Ο Ἀργύρης Ἑφταλιώτης, σελ. 465.—Τὸ τριαντάχρονο τῆς Μυρτιάνας, σελ. 650.—Τὰ «Μαϊστράλια», σελ. 693.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑΤΑ

Lord Byron, 'Ολα γιὰ τὴν Ἀγάπη (Μετάφρ. Νικολαΐδη) σελ. 506.
Thomas Mann, Τὸ θανατοῦργὸ παιδί (μετ. Ι. Οἰκονομίδη) σελ. 597.
'Οράτιου Φλάκκου, Στὸ Γρόσφο, (μετ. Γεράσιμου Σπαταλά) σελ. 502.
Βίκτωρ Οὐγκώ, Λίγη μουσική, (μετ. Σωτῆρη Σκίπη) σελ. 591.
W. Shakespeare, Μάκβεθ, (μετ. Κ. Καρθαίου) σελ. 589.
Σεϊ Σναγόν, Ἀπὸ τὰ «Λόγια τοῦ Προσκεφαλιού» (μετ. Κ. Τριχογλίδη) σελ. 515.
Sir J. Suckling, Συμβουλὲς σ' ἐρωτεμένο (μετ. Νικολαΐδη) σελ. 506.
R. Tagore, Ἀπὸ τὸν «Κηπουρό» (μετ. Κ. Καρθαίου) σελ. 513.
Ερ. Χάιινε, Τὰ δύο ἀδέρφια, (μετ. Λέοντα Κουκούλα) σελ. 593.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

Φαινόμενα καὶ Πράγματα, σελ. 523, 607, 701.
Νεοελληνική Φιλολογία, σελ. 524, 609, 703.
Ξένη Φιλολογία, σελ. 531, 614, 709.
'Η γνῶμη τῶν Ξένων γιὰ τὴ Φιλολογία μας, σελ. 546.
Βιβλία καὶ Περιοδικά, σελ. 555, 622, 718, 721.
Φιλικά Γράμματα: 'Ο Μπορξὲ ἀπὸ τὶς σελίδες τοῦ Νουμά (Θρ. Καστανάκης) σελ. 711.—Γιὰ τ' Ἀριστεῖο (Κ. Παρορτίης) σελ. 719.—Γιὰ τοὺς Ἐκδότες καὶ τοὺς Λογογράφους μας (Andreas Horvath) σ. 720.
Πικραγκάθης, «Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι Ποιήσεως», σελ. 558.—Ἐπιγράμματα, σελ. 685.
'Εκείνοι ποὺ φεύγουν, 'Ιωσήφ Ραφτόπουλος, σελ. 712.—'Ο Φοντιῆδης ὡς μεταφραστὴς τοῦ Παλαμά, σελ. 717.—Κ. Θεοτόκης, σελ. 623.
'Ο, τι θέλετε. Σελ. 559, 624, 725.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Σταῦρος Ξηρέλης (Φωτογραφία) σελ. 619.
Πέτρος Χάρης (Σκίτσο Δ. Γιολδάση) σελ. 687.
Σπύρος Παναγιωτόπουλος (Σκίτσο Μαυριλάκου Noir) σελ. 695.

ΕΚΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΤΑ "ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΣΤΟ ΞΕΦΩΤΟ,"

ΝΕΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ κ. ΠΑΝΟΥ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

(Ἐκδοσὴ: Ι. Ν. Σιδέρη)

ΚΑΙ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΩΤΕΡΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ